

Izhaja ob 4 jutraj.

Stane mesečno 10— Din za izposojstvo 20—

Ogledi po tarifi.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravištvo:

Ljubljana, Prešernova ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Barvarska ulica št. 1. Telef. št. 22.

Celje, Aleksandr. cesta.

Račun pri pošti. Čakoz. zavod št. 11.842.

Ljubljana, 7. marca.

Tragična usoda zasleduje Slovence: obličitev za odločitvijo pada baš v tvoj, ko smo v vladi brez resnega zastopstva. Pogajanja z Avstrijo, kjer je šlo za ogromno narodno premoženje, trgovinska pogajanja z Italijo, ki so pravkar započela v Rimu, v Opatiji pa je na kocki vprašanje naše zveze s morjem. V prvem vprašanju so naši interesi že izigrani, za rimska pogajanja smo lahko sigurni, da bodo radikalni pustili pasti, kar se je lani za našo ožjo domovino s težkim trudom izvojevalo, za Baroš in Delto pa je itak znano, da so samo demokrati celo leto zadrževali, da g. Pašič ni že zdavnaj sklenil famoznega «kondominija», ki nam jemlje iz rok tako Baroš, za koga se je v Rapallu strvovalo Postojno in o koji se je g. Trumbić hvalil, da je «naše okno v svet».

Imamo «ministra - krajana» Zupančiča in lažji «ministra Hribarja, ki se solnčita na vladi in redita. A za narodne interese nimata ne besede, ne volje. Takih ministrov - Slovencev si želi g. Pašič. Prejšnji so bili precej sitni in se jim je očitalo, da vedno mislijo na «Slovenačko» in da bi radi vse pobrali in odnesli v Ljubljano. Sedanja dva pa sta «pitoma». Ne zahtevata nič, molčita k vsemu. Kako je prijetno za ostale ministre, ko se jim ne našo prej tako živahno zastopano doželec nič več ni treba ozirati. Naši in z njimi državni interesi se krepko prodajajo in kmalu bomo oskubljeni na vseh straneh.

S tem pa ni rečeno, da sta Landsmanminister in psevd - minister brez vpliva. Za to, da v velikih zadevah, kjer gre Slovencev za vrat, molčita, za to imata nagrado, da smejo odstavljati državne uradnike kakor igrači, nameščati svoje podrepanke in zastonj čudno dišeče akte v rešitev raznim ministrom.

Gosp. Zupančič se malo vidi. Za to Hribar, ki ga pošilja na občinska kosila ter spodbuja, da se vozi na agitacijo na državne stroške. Pašič in Ninčiču je tudi ljubo, da ga ni v Beogradu pri sejah, kjer gre za slovenske interese. Gosp. Zupančič je v ostalem že preselil svoj nahrbtnik in v njem prenesel celo svoje «ministrstvo» v Ljubljano. Še 11 dni...

Ta čas pa Ivan Hribar še zadnje ure pred smrtjo izrablja, kar more. Zaveđa se, da je med Slovenci doigral, v očeh jugoslovanski javnosti so računali o njem že zdavnaj sklenjeni. Odkar se je vrnil iz svojega «mučeniškega» tuzišja, se pri njem vedno ostreje izražava črta njegovega starega politika. Po prvotnih neuspelih si je od Pašiča (s katerim je bil preje v slovenskih zvezah) izprosil praško poslanstvo in ga je dobil na predvečer sestave prve jugoslovanske vlade z dekretom starega, pravzaprav že ne več eksistirajočega srbskega ministarstva. Njegovo delovanje v Pragi je končno prispelo češkoslovaško vlado, da je opozorila v Beogradu na potrebo izmenjave našega poslanika. In zopet ga je imel stari Pašič na vratu. V tragični nepremišljenosti je takrat g. Pašič pristal na to, da pride Ivan Hribar za namestnika v Ljubljano.

Od takrat je Ivan Hribar središče mnogih veselih, pa tudi žalostnih in zmotnih epizod. V naši politični upravi je polagoma zavladala atmosfera, ki polagoma razjeda vero v državno avtoriteto. Končno je postalo stalnišče g. Hribarja nevzdržno in celo njegov radikalni začrtitvi so ga zapostavili. Opetovano je delalo v vladi soglasje, da ga je treba razrešiti. Prije so volitve in s tem za g. Hribarja političnost, da pokaze radikalni vladi, kaj zna ter reši tako, vsaj trenutno, tudi sebe. Bil radikalcem hlapec, to je sedaj njegova ambicija, maščevanje nad tistimi, ki se mu niso marali vdigniti, to je njegova nagrada. In tako vsi Hribar kot šef politične uprave držanja, ki so v ostrem nasprotstvu z dolžnostmi v varstvo volilne svobode ter s splošnim naziranjem o morali in odgovornosti poštenega moža. Hribar je že tudi zakon to jasno prepoveduje - pozivlja kandidata nasprotna stranke, da bi ga pritisnil k svoji stranki. Ovađen, v kazenski preiskavi, nadaljuje politične zločine: vzelo izredni prepovedi zakona na shodu priporočila g. Stojadinovića in razpisuje preteče okrožnice za radikale. Kaj njemu zakon in čistost volitev! Neljube uradnike treba seveda odstraniti, zlasti tiste, ki imajo čiste roke in dobre oči. Ni treba, da so politično opozirani, zadostuje dejstvo, da je njihova priobitost ženantna. Nad družini se treba maščevati, ker so spo-

Opatijski delegati poklicani v Beograd

NEVARNOST PRISTANKA NA KONDOMINIJI. — VZNEMIRNENJE V BEOGRADU.

Beograd, 7. marca. g. Naši člani paritetne komisije v Opatiji so poklicani v Beograd, kjer se vrši v petek važna konferenca v zunanem ministertvu.

Kakor je izvedel Vaš dopisnik, gre predvsem za vprašanje Baroša in Delte. Beograd, 7. marca. d. Tukajšnji politični krogi z veliko napetostjo pričakujejo nadaljnjih korakov naše vlade v zadevi reškega vprašanja. Gotovi radikalni politiki so lani bili pripravljeni razpravljati o kondominiju v Barošu in za Delto, akoravno je nesporno, da je Italija povodom podpisa rapalske pogodbe ta dva kraja priznala nam in bi že sama razprava o novih koncesijah Italijanom bila lahkomišelná abdikacija na stečena prava. Javnosti se polšaša nemir in bi vsak poskus radikalne vlade pristati na kakršnekoli koncesije v tem vprašanju našel na najskrajnejši odpor.

Opatija, 7. marca. p. Danes se je vršila seja paritetne komisije.

Obnovitev prometa z Reko.

Sušak, 7. marca. g. Danes so člani paritetne komisije dr. Rybač, Silović in Rakić imeli na Sušaku konferenco s predstavniki naših oblasti. Razpravljali so o vzpostavitvi prometa med Sušakom in Reko in o fašistovskih izgredih na Reki.

Nato so se sestali na Reki naši in italijanski eksperti za promet. Sklenili so, da se postavi na Reki en naš ravnateljski uradnik in večje število našega prometnega uradništva. Dosegel se je tudi sporazum, da se postavi v promet po dva para direktnih vlakov med Zagrebom in Reko. Ta sporazum bo stopil v veljavo šele tedaj, ko ga odobrita obe vladi.

Kaj pravijo Italijani.

Rim, 7. marca. l. Uradno obvestilo «Agencie Volta» pravi: «V palači Chigi se strogo drže tajne vesti o instrukcijah, katere je dal Mussolini italijanskemu delegatu Gentiliju glede nadaljnega zadržanja Italijanske delegacije paritetne komisije v Opatiji. Diplomatski krogi naglašajo, da rezerva jugoslovanske delegacije glede Baroša gotovo ne odgovarja zahtevam beograjske vlade, ki je obljubila s svoje strani preprečiti vsak zastoj dela komisije. Santamargeritske konvencije govore le o izpraznitvi Sušaka, ki se je

pa že izvršila, in Mussolini je svoječasno v zbornici izjavil, da ostaneta Delta in Baroš toliko časa zasedena po italijanskih četah, dokler Reka ne postane juridično popolna država, da pa to postane, je prva naloga paritetne komisije, kakor določajo to sklenjene konvencije. Zato zadržanje jugoslovanske delegacije, ki je povzročila z zahtevo, naj se najprej razpravlja o drugih zadevah zastoj konference, gotovo ne odgovarja duhu sklenjenih pogodb.»

«Tribuna» upa, da bodo Jugoslavlani svoje zahteve umaknili, in trdi, da so ž njimi pripravili Italijanskim političnim krogom veliko presenečenje. Upa dalje, da se ne bodo taki incidenti več ponovili, ker bi se sicer mislilo, da se santamargeritska pogodba ni izvedla s pričakovano pristrčnostjo...

Fašistovski komentar.

Rim, 7. marca. l. Fašistovski glasilo «Il nuovo paese» poroča, da so bili dva dni po izpraznitvi Sušaka tamkaj napadeli Italijani od Hrvatov, v Reki pa Hrvat od Italijanov. Jugoslovanska vlada je vsled tega protestirala. List povdarja, da je smatrala italijanska vlada za potrebno zahtevati izgon vseh Zanelli naklonjenih elementov iz Reke, da se izogne vsakemu incidentu v teh kritičnih trenutkih. V splošnem piše list kljub splošnemu optimizmu o poteku pogajanj jako skeptično. Po današnjem stanju pogajanj ni izključeno, da bodo pogajanja o reškem vprašanju znova preložena.

Italijanske intrige proti Zanelli.

Opatija, 6. marca. p. Vršilo se neobvezni razgovori o načinu definitivne ureditve reži na Reki. Mussolini baje želi, da se ustanovi «nevtralna vlada». Izloči se naj Zanella, predsednik prve legalne vlade, ki je bil lani od fašistov pregnan ter se nahaja sedaj z mnogimi člani razgnanega reškega parlamenta na Sušaku. Za to ceno so Italijani pripravljani žrtvovati sedanjega «provizoričnega» predsednika Depolija. V novi vladi naj bi ne bili pristajši niti enega niti drugega. Ker je večina Rečanov nesporno za Zanellija, gre italijanski predlog očividno za tem, da se na Reki etablira režim manjšine in sicer fašistovski.

Veliki župan Baltič penzioniran

KER JE PREVEČ PAZIL NA ČISTOST UPRAVE.

Beograd, 7. marca. g. Danes je bil podpisan ukaz, s katerim je upokojen veliki župan za ljubljansko oblast dr. Vilko Baltič.

Beograd, 7. marca. d. Upokožitev velikega župana Baltiča je uspeh večtedenske kampanje namestnika Hribarja. Sprva so Hribarjeve intrige našle na odpor, ker uživa dr. Baltič še izza časa, ko je bil načelnik v notranjem ministertvu, v beograjskih krogih brez razlike strank kot odlični uradnik splošen ugled šele, ko se je Hribarju posrečilo angažirati za svojo akcijo razne danes vplivne radikalne voditelje, je povodom svojega zadnjega obiska v Beogradu dosegel

svoji cilj. Ob priliki navzočnosti ministra Stojadinovića v Mariboru so se vršili razgovori, da je sistematična teroristična akcija potom politične uprave nemogoča, dokler sedi dr. Baltič na svojem mestu. Zato je minister Stojadinović po povratku iz Slovenije urgiral, da se izvrši Baltičevo penzioniranje. Uglednemu radikalnemu politiku, ki pozna in ceni dr. Baltiča, je danes Vaš informator spomnil, da bo Baltičevo umirovljenje v Sloveniji napravilo silno slab vtis. Odgovoril je v zadregi: «To se mene ne tiče, obračunajte se sa gospodinom Hribarom.»

Pred sporazumom v Nišu

Beograd, 7. marca. r. Konferenca v Nišu je včeraj nadaljevala svoje delo. Pogajanja so trajala od 9. do 13. in pol. Razprava je bila jako živahna in so bolgarski delegati ponovno naglašali, da je vsaka akcija proti komitašem brez povečanja kontingenta bolgarske oborožene sile, ki jo predvideva mirovna pogodba, nemogoča. Nasprotno pa so naši delegati izjavili, da niti oni niti naša vlada ne vorujejo, da bi bila oficijelna Bolgarska prešaba, da bi mogla preprečiti krvoprelitja ob meji.

Vsled te odločne izjave so bolgarski delegati privolili v odkrito diskusijo o vprašanju skupne akcije proti makedonstvujušim. Vendar pa še ni prišlo do soglasja in se je zlasti popoldne ugotovilo, da si obojestranski stališči močno

nasprotujeta. Zato je bilo sklenjeno, da odide po en član vsake delegacije po nove instrukcije. Predsednik naše delegacije, Lazić je odpotoval že ob 11. uri ponoči iz Niša v Beograd, kjer je danes poročal zunanjemu ministru dr. Ninčiču in notranjemu ministru Vujičiću o dosežanjem razvoju niške konference in prošil za nove instrukcije. Bolgarski delegat Petrov pa je odpotoval v Sofijo. Od novih instrukcij bolgarske delegacije bo odvisno nadaljnje delo konference v Nišu, kajti ministrski predsednik Stamboljski bo moral sedaj zavzeti jasno stališče v tem vprašanju, šef naše delegacije se je danes zvečer že zopet vrnil v Niš in bo predsedoval jutrišnjem novi redni seji.

sobnejši in množejši. In tako padajo žrtve. Danes nam javljajo, da je Hribar dosegel penzioniranje velikega župana Baltiča. Vest nas ni presenetila. Gosp. Baltič sme biti ponosen, da smatra g. Hribar, da poleg njega ne more «delati». Dan zaščena gotovo ni več daleč.

Veseliho bi nas, če bi prišel v nedeljo g. Pašič v Ljubljano. Kar se zad-

Angorska skupščina proti vladi in antanti

ODKLONITEV ZAVEZNIŠKIH MIROVNIH PREDLOGOV IN VLADNIH PROTIPREDLOGOV.

Pariz, 7. marca. l. «Agence Havas» poroča iz Angore: Narodna skupščina je sprejela resolucijo, ki izjavlja, da Turčija ne more sprejeti lausannske pogodbe, ker nasprotuje nacionalnemu paktu.

Dobata v parlamentu se je sukala zadnje dni okrog predlogov, ki jih je izdelala vlada kot odgovor na zavezniške mirovne predloge. Vladni načrt je zagovarjal v imenu vlade in Kemal paše Rauf bej, vsi ostali govorniki so načrt pobijali in kritizirali postopanje turške delegacije na lausannski konferenci. Najostreje je nastopal proti vladi prvi podpredsednik skupščine Husein Ami bej, ki je zlasti protestiral proti odgovitvi mesekega vprašanja, na katero je bila pripravljena pristati vlada.

Med viharnim odobravanjem velike

večine zbornice je končal Husein Ami bej svoj govor:

«Mož in voljo imamo, da zadostimo potrebi po rešitvi vseh spornih vprašanj s svetom. In ker imamo mož in voljo, ne pustimo s dnevnega reda vprašanja Moskva in gospodarskih zahtev in smo pripravljene na vse eventualnosti. Najlepša prilika se nam nudi danes, da maščujemo nam storjene krivice in da uveljavimo svoje zahteve.»

Skupščina je nato odklonila mirovne predloge zaveznikov in od angorske vlade izdelane protipredloge ter sprejela nov načrt protipredlogov, ki predvideva popolno garancijo za neokrnjeno suverenost Turčije in neokrnjenost turškega nacionalnega ozemlja.

Profifrancoska demonsfracije nemškega parlamenta

DEBATA O KANCELARJEVEM GOVORU.

Berlin, 7. marca. s. Vsa debata v Reichstagu je bila danes osredotočena na včerajšnjo izjavo državnega kancelarja. Zanimanje prebivalstva je bilo tudi danes zelo veliko; vse tribune so bile nabito zasedene. Pričetkom seje je zbornica sprejela z glasnimi protestnimi klici poročilo o izgonu poslanca Vorella iz zasedenege ozemlja.

Prvi govornik poslanec David (socialni demokrat) je izjavil, da je Francija s svojim početjem umazala svojo čast. Izjavil je, da je on kakor njegovi prijatelji za sporazum z ono Francijo, ki želi reparaciji in miru, ne pa z ono, ki se hoče polastiti nemškega ozemlja.

Nemški nacionalni poslanec Hertzl bi bilraje videl, da bi bil kancelar šel še dalje in prekinil vse diplomatske odnose s Francijo. Politika izpolnjevanja je v danih pogojih že izgubila svoj smisel.

Razveseljeno bo edino 56, če kancelar ne bo podpisal nobenih nezpolnitljivih pogojev.

Poslanec Greve (nemška ljudska stranka) je govoril o dejanjih, ki bodo sledila izvajanjem državnega kancelarja.

Komunistinja Klara Zetkin povdarja, da besede proti Franciji ne morejo biti dovolj ostre. Kakšna je demokracija Francije, kaže posebno njena prejšnja pogodba s carizmom.

Poslanec centruma Marx je naglašal, da državni kancelar ne bo opustil nobene možnosti, ki bi omogočila sporazum, vendar pa bo morala dati inicijativo za to Francija. Dr. Stresemann je apeliral na države, ki so podpisale mirovne pogodbe in jamčile s svojim podpisom za današnje stanje Nemčije, sedaj pa brezdele no opazujejo.

Ruhrska debata v Londonu

BONAR LAW ZAVRAČA NAPADE NA FRANCIJO.

London, 7. marca. l. Na današnji seji spodnje zbornice so sprožili labouristi vprašanje francoske okupacije Poruhrja kot vprašanje, napram kateremu mora Anglija zavzeti stališče. Ramsay Mac Donald je poudarjal posledice okupacije: militaristična reakcija v Nemčiji in nezmožnost Nemčije plačati reparacije. Govornik delavcev se ni protivil nadaljnji zvezi s Francijo, izjavil pa je bojazan, da ne bi Francija Anglije postavila pred fait accompli s tem, da bi napravila iz verzajske pogodbe vprašanje, ne da bi poprej konzultirala zaveznike.

Nato je govornik konservativcev Ackershey ugotovil, da Nemčija ni izpolnjevala obveznosti mirovni pogodbe, kar je povzročilo upravičeno francosko invazijo v Poruhrju, s katero se strinja večina angleškega naroda.

Za njim je govoril še Bonar Law, ki je izjavil, da so vsi govorniki, ki so govorili za angleško intervencijo v franco-sko-ruhrskem vprašanju, pozabili, da je Francija bila angleški vojni zaveznik, kateremu Anglija noče staviti zahtev, ker bi ta tak korak lahko smatrala za čin neprijateljstva.

NOVE ZDRAŽBE MED LONDONOM IN PARIZOM.

Pariz, 7. marca. l. Pariški listi poudarjajo danes precej odkrito svojo nevoljo,

da je angleški kralj povabil nemškega poslanika na diné. To smatralo za demonstracijo proti Franciji, ker angleški dvor zelo redkokdaj počasti na tak način kakega poslanika.

London, 7. marca. l. Državni podtajnik Mac Feill je poslal francoski vlad pismo, v katerem obrača njeno pozornost na dejstvo, da so dne 25. februarja zasedle francoske čete ozemlje med Mainzom in mostiščem Köln-Koblenz, za katero ozemlje je izjavila medzavezniška komisija, da je pod njeno oblastjo dočim se je višji angleški komisarjat v Kölnu izjavil, da tozadevnega francoskega obvestila ne more vzeti na znanje, ker mora odkloniti vso odgovornost za sporočene ukrepe. Angleška vlada dvomi, ali je imela medzavezniška komisija pravico izvajati svojo oblast na imenovanem teritoriju.

ZNAČILNA IZJAVA V FRANCOSEM PARLAMENTU.

Pariz, 7. marca. j. Predsednik finančne komisije je v svojem včerajšnjem govoru omenil tudi zasedbo Poruhrja ter pri tem izjavil, da se mora ta zadeva rešiti z nemško-francoskim dogovorom na industrijskem polju. S tem bo tudi končano vprašanje reparacij. Francija stoji pred važnimi dogodki, ki bodo izredne važnosti za vso bodočnost.

Poljska in Mala antanta

Pariz, 7. marca. l. «Chicago Tribune» poroča: Češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš potuje koncem marca ali začetkom aprila v Varšavo, kjer se bo govorilo o vstopu Poljske v Malo antanto. «Ne morem reči», je dejal dr. Beneš dopisniku «Chicago Tribune», «ali bo Poljska v Malo antanti član ali ne, toda gotovo je, da bo sodelovanje Poljske v Malo antanto v bodočnosti izimljivo. Rešitev vprašanja teških rudnikov, ki je doslej ovirala vstop Poljske v Malo antanto, je na široko odprla Poljski vrata v to zvezo.»

Češka obznana sprejeta

Praga, 7. marca. s. Na današnji seji parlamenta je bil v odsotnosti vse opozicije z glasovi koalicijskih strank sprejet zakon o zaščiti države v smislu vladnega predloga.

ČRNOGORSKI VELEIZDANIKI ŠE VEDNO ROVARJO.

Beograd, 7. marca. p. «Pravda» poroča iz Podgorice: Od merodajne strani se poroča, da je izdajalec Plamenac po svojih agentih te dni vrgel v Črno goro nad 70.000 dinarjev v zlatu za propagando za odepcljenje Črne gore od naše kraljevine.

Ljublianska porota

Brata Besednjak oproščena. (Glej poročilo na zadnji strani današnjega priloge.) Oba zagovornika, gg. dr. Krejčič in dr. Pegan, sta v svojih zagovorih pledirala za nekrivdo. Po predsednikovem resurmeju so se porotniki umaknili k posvetovanju, ki je bilo razmeroma kratko. Zanikali so vseh pet jim stavljenih glavnih vprašanj glede goljufije. Senat je zato oba obtoženca oprostil: le Ivan Besednjak je dobil 24 ur zapora, ker se je prijavil v hotelu pod napačnim imenom. Kazen je prestana še s preiskovalnim zaporem.

Radić in Novačan

Zanimiva razkritja o Radićevih načrtih.

Prošli teden se je vršil v Spodnji Hudičji pri Celju shod Slovenske republikanske stranke, na katerem je govoril nosilec njene kandidatske liste dr. Anton Novačan tudi o razmerju med slovenskimi republikanci in radićevci ter zlasti o vzrokih, zakaj je prišlo med njim in Radićem do definitivnega razkola. Novačanova izjava nam odkriva interesantne posebnosti iz Radićeve kuhinje, ki je nora in peklenska obnem.

V decembru 1923 je prišlo med Radićem in Novačanom do prvega sporu, ker je Radić zahteval, da mora on biti nosilec republikanske liste na štajerskem. Slovenski mandat da mu je potreben iz višjih državnih ozirov. Hrvaška da postane samostojna država ter zahteva za sebe nekaj slovenskih krajev. Odtrgati bo morala od Slovenije predvsem Prekmurje. Prekmurci so itak nezadovoljni z ljubljansko upravo. Hrvatje hočejo, da dobi Hrvaška za ta način direktno zvezo z Nemško Avstrijo, ki jo mora imeti, in pa ljudski material za razvijajočo se zagrebško industrijo! Najbolje bi bilo, da se iz Medjimurja, Prekmurja, ormoškega in ptujskega okraja napravi nova hrvaška županija.

Novačan je odklonil Radićeve načrte. Radić pa ni odnehal. Ko je glavni odbor SRS sestavljal kandidatsko listo, je poslal Radić na sestanek dr. Pernarja, ki je zahteval v tonu diktatorja, da morajo Slovenci sprejeti Radića, češ, da ni nobenega Slovenca, kateremu bi lahko Hrvatje zaupali, da bi v resnici vodil pošteno politiko. Novačan in njegovi pristaši so se temu uprli. Novačanov glavni odbor je sklenil z 20 proti 2 glasovoma, da se postavi kot nosilec liste Hrvat, če Hrvatje sprejmejo enega Slovenca. To je sporočil Radiću deputacija 12 moč v Zagrebu. Radić je hotel »lačne Kranjce« preslepiti z bogatim obedom, pa se je zmotil. Prišlo je do prepira in pogajanja so se definitivno razbila.

Zanimivo je, kar pripoveduje dr. Novačan o bodoči Radićevi politiki. Radić nikdar ne bo povedati, kaj namerava. Jasno je, da ne more ostati po teh vilitvah na nrtvi točki in da bo prisiljen iti na levo ali na desno. Ako gre na desno v kompromis, postane njegova stranka hrvaška reakcijska stranka, kakor so radikali v Srbiji in klerikali v Sloveniji. Novačan meni, da slovenski republikanci na to pot pod nobenim pogojem ne morejo. Ako pa gre Radić na levo, tedaj pomeni to revolucijo, za katero Novačan ne more sprejeti odgovornosti ne za Slovenijo in ne za celo državo. Zločin bi bil, ako bi padla le ona slovenska žrtev zaradi državnopravnih floskul o mednarodnih odnosih v eni in isti državi na oltar ararbijske.

Tretja možnost je proglasitev samostojne hrvaške države, ki bi za Slovenijo bila najtežji udarec, hušji od Rapalla, ker bi Radić brez skrupulov stisnil in zrtvoval južne Slovence do Trbovelj Italiji, severne Nemški Avstriji, vzhodne (Prekmurje, Ormož in Ljutomer) pa »ujedini« s Hrvaško v svrhu zveze z Nemško Avstrijo.

Novačan je končno izrazil na shodu prepričanje, da država, ki je skovana z orožjem, se da razbiti le z orožjem. Slovenci odklanjamo vsako sodelovanje pri takem infernalnem poslu.

Politične beležke

Osrednji volilni odbor »Naprednega bloka« daje svojim volilcem pričenši z današnjim dnem vsa navodila in pojasnila v Kazini I. nadstropje na levo vsako dopoldne od pol 9. do 12. in popoldne od 15. do 19. ure.

Strah pred državnim pravdnikom. Namestnik Hribar je na volilnem shodu radikalne stranke v Murski Soboti nastopil kot govornik in agitator. To je konstatiral naš list in tudi »Slovenski Narod«. Šele po povratku v Ljubljano se je g. Hribar spomnil, da eksistira kazenski paragraf, pa katerem bi ga moral takoj prijeti za vrat — državni pravdnik. Volilni zakon nalaga namreč v členu 46. sodiščem dolžnost, da kaznujejo zlorabo državne oblasti v partizanske svrhe, zlasti vplivanje na volilce v prilog katerikoli stranki, z izgubo čina dotičnega državnega funkcionarja. Da prepreči kazensko preiskavo, je g. Hribar dal poklicati znanega Andreja Gabrčiča, da napiše v »Jurtranju Novosti« najhujših demantij, kar smo jih kdaj čitali. G. Gabrčiček gladko proglašal »Jutrovske« prosvetale za lažnika, češ, Hribar sploh ni govoril. Ni nam treba še posebej poudarjati, da je naš (pa gotovo tudi »Narodov«) poročevalec Hribarja siljal govoriti. Slišal ga je pa tudi poročevalec »Jutranjih Novosti«, ki v torek, dne 8. marca poudarjajo, da so »na zborovanju govorili g. minister Stojadinović, gosp. pokrajinski namestnik Ivan Hribar in pa kandidat Benko«. Državni pravdnik naj se torej kar nič ne ženira ter naj takoj uvede preiskavo — kakor to zanovelduje za-

kon. Mi danes Ivana Hribarja javno obtožujemo, da zlorablja svojo oblast kot šef politične uprave in smo prepričani, da bo sodišče, ki je hvala Bogu nedostopno umazani korupciji radikalije, izvršilo svojo dolžnost.

O položaju v Prekmurju. Iz Prekmurja nam poročajo: Včeraj je bil dr. Kukovec kot nosilec liste v mariborski oblasti v Dolnji Lendavi, kjer se je sestel s prekmurskim kandidatom Stefanom Kūharjem in njegovim namestnikom Petrom Kováčem, ki že 14 dni prirejata v Prekmurju vsak dan po več shodov, ki so vsi dobro obiskani. Včeraj sta zborovala v Dolnji Lendavi in Centidi. Prihodnje dni pridejo na vrsto vsa večja prekmurška volišča, katera obiskujeta kandidata takoj po obisku drugih kandidatov. Njuni shodi se vrše povsod zelo mirno in brez jajače. Povsod hoče ljudstvo videti Kūharja. Po sedanjem razpoloženju sočeš, bo dobil Kūhar v Prekmurju najmanj 5000 glasov, dočim jih bo njegov radikalni protikandidat spravil skupaj komaj kakih 700—800. SKS računa na 2000 glasov, klerikali pa bodo na vsak način dobili manj glasov, kakor pri zadnjih volitvah, in to na korist radićevcev. NSS, evangeljski klerikalni kandidat in pa nemški kandidat ne pridejo v poštev. Agitacijo za nemško stranko vodi v Prekmurju znani renegat, mariboreški odvetniški koncipijent dr. Kupnik.

Kadar klerikalec spregovori, se zlaže. To je stara izkušnja v političnem boju. Včerajšnji »Slovenec« n. pr. razpravlja o sekvestrih ter obtožuje vlado, zakaj je sekvestre uvedla. Ozlovoljen je nad sekvestracijami in nacionalizacijami ter moralno ogorčen nad »koriti«, ki da so se ustvarila za sekvestre. Seveda dolži »Slovenec« demokrate, da so oni zakrivali pregreho sekvestracijske politike. Ker ima laž običajno kratke noge, ni težko ugotoviti podlost tega klerikalnega manevra. Klerikalna gospoda je namreč sama začetnik sekvestracije. Dne 30. decembra 1918 so gg. Pogačnik, Breje, Kalan, Remec, Verstovšek podpisali naredbo, ki uvaja takozvano nadzorstvo nad tujimi imetji. Naredba se je pričela takoj izvajati, ne le proti avstrijskim podjetjem, temveč celo proti domačim tujerodnim podjetnikom. Dne 5. februarja 1919 je ministrski svet pod predsedstvom dr. Korošca v svrhu enotnega postopanja odobril, da se vsa imovina podanikov neprijateljskih držav na teritoriju Jugoslavije postavi pod nadzorstvo in sekvester ter je razširil na celo državo srbski sekvestracijski zakon iz leta 1915. in sklepe pariške ekonomske konference. Vpeljava sekvestrov v Sloveniji se je torej izvršila z naravnost inicijativnim sodelovanjem klerikalcev. Ravno tako je dejstvo, da so sekvestrske posle opravljali pristaši vseh strank, da pa med njimi ni niti enega od vodilnih oseb JDS, medtem, ko so javni funkcionarji SLS si znali z jako spretnimi nacionalizacijami si pridobiti lepa premoženja! — Podobno kakor s ekvestri je z vojaškim zakonom. V polemiki proti »Ljudskemu Dnevniku« se delajo klerikali, kakor da bi oni bili hoteli napraviti kakšen poseben slovenski vojaški zakon, sedaj veljavni bivši srbski zakon pa da so zakrivali demokrate. Pri tem se opirajo na formalnost, da je uredba o proširenju srbskega zakona bila razglašena od Davidovičevega kabineta ter je torej ni podpisal dr. Korošec, temveč dr. Kramer. Dejstvo pa je, da se je organizacija naše vojske že vse leto 1919. vršila po srbskem zakonu in da je Protičeva vlada, v kateri sta se nahajala tudi gg. Korošec in Gostinčar, sklenila proširenje zakona in se je formalna razglasitev tega sklepa le slučajno zavlekla do 19. avgusta 1919, tako da je na uredbi res le podpis članov Davidovičevega kabineta (med njimi dr. Kramerja), ki so bili imenovani tri dni popreje (16. avgusta) ter so izvršili, kar so gg. Korošec in Gostinčar sklenili in kar je via facti že obstajalo.

Radikalne volilne goljufije. Glavni odbor demokratske stranke je poslal državnemu odboru dopis, v katerem poroča, da v mnogih krajih politične oblasti ne izročajo predsednikom volilnih odborov pooblastil samo zato, da bi namesto njih vršili dolžnost predsednikov občin. Seveda delajo to samo tam, kjer so občinski predsedniki pristaši radikalne stranke. Glavni odbor demokratske stranke zahteva, naj izda državni odbor pooblastila v duplikatu, ter jih naravnost določi predsednikom komisij.

Sokolstvo Sokol I. v Ljubljani sporoča, da so društvene uradne ure razen nedelje in praznikov vsak dan od 16. do 19. ure (4. — 7. ure popoldne) na Taboru. Vabimo vse članstvo, da v teh urah poravnajo članarino in prispevke za župo in savez. Članarina znaša mesečno 2 Din, ustanovna 10kratnik znesek letne članarine, vpisnina 3 Din, župni, savezni prispevek in upravnina letno 4 Din. Narasčajnina 2 Din četredelno. Odbor.

Sokol na Viču pri Ljubljani je v soboto in nedeljo svečano proslavil 10-letnico starostovanja br. Janeza Gasperina. V soboto večer je priredilo društvo

svojemu starosti s sodelovanjem dijalskega okteta »Milan« podoknico, pri kateri so izročili poštivalnemu starosti častno darilo članov in članic z Iskreno Čestitko in zahvalo za njegovo delovanje. V nedeljo ob 20. se je vršil v okusno okrašen sokolski dvorani častni večer, ki se ga je udeležilo veliko število članstva in občinstva. Starosta je bil ob prihodu iskreno pozdravljen, nakar je podstarosta Nečmar otvoril večer s pozdravnim jublatom, zastopnika JSS, br. Kajzelja in vseh navzočih. Prof. Dekleva je zalgal na klavir sokolsko koračnico, nato pa je br. Jarman v kratkem govoru orisal razvoj viškega Sokola in uspešno sodelovanje staroste Gasperina pri tem. Sledile so pevске in glasbene točke bratov in sester in okteta »Milan«, nakar je bila br. starosti izročena častna diploma, umetniško delo br. Skodlarja. Govorila sta še brata Beg in Kajzelj, nakar se je v toplih besedah zahvalil starosta za čestitke in odklovanje. V nepriljubljeni družbi je le potekel res lep večer.

Prosveča

Ljubljanska drama. Četrtek, 8.: »Othello«. Izv. Petek, 9.: Zaprtlo. Sobota, 10.: »Othello«. Izv. Nedelja, 11.: ob 15. »Madame Sans Gêne«. Izv. Ob 20.: »Ugrabljene Sabine«. Izv. Ponedeljek, 12.: »Za pravdo in srce«. E.

Ljubljanska opera. Četrtek, 8.: »Tosca«. E. Petek, 9.: »Vrag in Katra«. C. Sobota, 10.: »Jenufa«. B. Nedelja, 11.: »Vrag in Katra«. Izv. Ponedeljek, 12.: Zaprtlo.

Mariborsko gledališče. Četrtek, 8.: »Pri treh mladenkah«. A. Petek, 9.: »Urh, grof celjski«. B.

Shakespeare — Zupančič: »Othello«. Izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani, Prešernova ulica 54. Broš. 19 Din, vezana 24 dinarjev.

Othello. Ze nekaj dni nestrpna Ljubljana ga je sinoči dočakala; vstvaril ga je g. Levar srečno, elementarno. Jaga je reševal g. Rogoz, Desdemono je dala ga. Šaričeva. Ostali — več ali manj v okviru igre. Režija je bila dobra, navdušenja dosti, ploskanja zmerno, užitka mestoma dovolj. Več o uprizoritvi po repriži. — G. Levarju sta bila poklonjena dva venca.

V ponedeljek dne 12. marca 1923 ob 8. uri zvečer v dvorani hotela Union, se vrši III. simfonični koncert muzike Dravske divizijske oblasti pod vodstvom kapelnika dr. Josipa Cerina. Spored obsega sledeče točke: 1.) Parma: Predigra k operi »Stara pesem«. 2.) Beethoven: Simfonia št. 5 v e-molu. 3.) Liszt: Klavirski koncert v Es-duru, igra g. koncertni pianist Anton Trost, spremlja orkester Dravske div. oblasti. 4.) Goldmark: »Sakuntala«, uvertura. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni na Kongresnem trgu.

Mladinski koncert in predavanje. Muzika Dravske divizijske oblasti priredi v soboto dne 10. marca ob pol treh popoldne v Unionski dvorani za dijake srednjih šol in učiteljske tematično analitično izvajanje Beethovenove 5. simfonije. Ker je ta simfonija višek vse simfonične glasbe, bo pri tem izvajanju predaval g. prof. dr. Pavel Korina o vsebini in tematični zgradbi tega umotvorja. Produkcija ima važen vzgojni pomen in hvalevredni namen, da seznanji mladijo natančneje s slavnimi proizvodi svetovne glasbene umetnosti. Če bo vstopnice ostale, je vstop k produkciji dovoljen tudi drugemu občinstvu. Vstopnice po minimalnih cenah, sedeži po 3 Din, stojišča po 1 Din, se dobe v Matični knjigarni (Filharmonično društvo).

Marjonočno gledališče v Ljubljani (Mestni dom) priredi v nedeljo dne 11. marca dve izredno zanimivi predstavi. Pri prvi predstavi ob 15. uri se bo igrala tragikomedia v 5 dejanjih: »Mrtvec v rdečem plašču«. Pri drugi predstavi zvečer ob 18. uri se na splošno zahtevo igra najboljša igra tekoče sezone »Doktor Faust«. — Ker so na letošnjem repertoarju še druge igre in se bliža tekoča sezona svojemu koncu, se občinstvo še posebej vpozarja na ti dve predstavi, kateri se najbrže ne bodeta ponavljali več. Predprodaja vstopnic je v nedeljo dopoldne pri blagajni v Mestnem domu od 10. do 12. ure, kakor tudi pol ure pred pričetkom vsakokratne predstave.

Sport

Službena objava LNP. (Iz seje poslovnega odbora 2. t. m.) Čitajo se za S. K. Slovan: 627 Laznik Viljem, 628 Pipp Ivo, 629 Skofic Ivo, 630 Okrupa Josip; za S. K. Jadran: 631 Pečar Anton; za S. K. Primorje: 628 Erceg Rudolf, 624 Lovrič Anton, 625 Hufnagel Viljem, 626 Paut Evgen; za S. K. Lirijska: 635 Zupančič Ivan. Imenovani igralci imajo pravo nastopa s 16. marcem. — Nadalje se čitajo za S. K. Primorje: 636 Kordin Janko, 637 Kokalj Janko, 638 Aljič Alojzij; imenovani igralci imajo pravo nastopa z 8. septembrom 1923. — II. tajnik.

Sela poslovnega odbora LNP. se vrši danes ob 20. v Narodnem domu, soba Sportne zveze. — Tajnik II.

Razdelitev kolajn za prvenstvo Slovenije v lahki atletiki za leto 1922 se vrši v torek dne 13. t. m. ob 8. uri zvečer v hotelu Tivoli. Sodeluje orkester in pevski zbor. Vabljeni so člani sportnih klubov in sportu naklonjeno občinstvo.

Iz Lahkotniškega saveza za Slovenijo. (Službeno). Za nedeljski kroskontri v Ljubljani se v jurijo določajo sledeči gospodje: vrhovni sodnik J. Hanuš, sodniki na cilju gg. Komar, Sanež, Miklavc; šasomeri: gg. Vodišek, Zuhliatti, Bar. Starter: Beneš. Klubi, katerih člani tekmujejo, morajo postaviti vsaj po tri reditelje. — Sestanek sodnikov in rediteljev se vrši v soboto točno ob 20. v kavarni Evropa. Udeležba obvezna.

Motoklub Slovenija v Ljubljani. Za novo ustanovljeni motoklub »Slovenija« je zavladalo veliko zanimanje med interesi tega sporta. Ustanovni občni zbor se vrši v petek dne 9. t. m. ob 8. uri zvečer v klubovi sobi restavracije pri Slovni, ter se vsi ljubitelji motociklistike vabijo k polnoštevilni udeležbi.

Beograd : Brno. Beograjski nogometni podsavez je zapadnomoravski nogometni župi predlagal, naj bi se vršili dve tekmi med reprezentancama Beograda in Brna, in sicer prva pomladi v Beogradu, revanšna tekma pa jeseni v Brnu. Pogajanja za ti tekmi še niso končana.

Pričetek nogometne sezone v Beogradu in v Novem Sadu. Prošlo nedeljo se je v Beogradu otvorila nogometna sezona 1923 s priateljsko tekmo med Vardarjem in Jugoslavijo, pri kateri je po trdem boju zmagal Varder s 4 : 3. — Tudi v Novem Sadu so v nedeljo pričeli z nogometnimi tekmami. Preteklo nedeljo je Vojvodina premagala NAK. z 1 : 0.

Naša skrinjica je:

V LJUBLJANI: četrta NA KRANJSKEM IZVEN LJUBLJANE: peta NA ŠTAJERSKEM: prva

Dopisi

TRŽIČ. Dramatični odsek tržiškega »Sokola« je uprizoril dne 25. februarja Novačanovo trojeokno-dramo »Veleva«, ki je bila v vseh vlogah izvrstno nastudirana. Na žalost zavednega tržiškega občinstva pa moramo konstatirati, da je bila dvorana malodane prazna. Niti onih ni bilo opaziti, ki so dosežaj kazali največ zanimanja in razumevanja za prosvetno delovanje. Morda pa je bila kriva pidiemo obisku predstave nedopustna agitacija od strani nekega člana nam nasprotnega društva. Še nekaj za publiko: žeteli bi bilo, da ostanejo kljub že pišči udeležbi doma še tisti, ki ne razločujejo drame od komedije ter naj pošljejo v dokaz svoje zavednosti prostovoljno vstopnino, da ne motijo tistih, ki hočejo imeti užitek od dram in odhajajo od predstave z jezo v srcih zaradi bučnega neumestnega smeja. Priporočamo pa vodstvu odra, da naglede na prekasno došli del občinstva začne točno ob določenih urah s predstavo, da ne bo mučnega čakanja in da se občinstvo kot igralci navadijo na brezpogojno točnost. — Redni obiskovalec.

KOROSKA BELA-JAVORNIK. V nedeljo smo drugič občudovali naše mlade igralce in ljubki Spicarijevi pravljici »Pogumni Tonček«. Vsi igralci so bili prav dobri. S pogumnim nastopom in naravnim izgovarjanjem so pokazali velik napredek. Mnogo je pripomogla k lepemu uspehu okusna scenarija in dobra razsvetljava, kar je pač težko izvedljivo na tako majhnem odru. Ves uspeh te prireditve pa je zaslug br. režiserja Debeljaka, ki je poštvalno udel decem in tudi preskrbel potrebno obleko. Vsa čast mu! Med igro in odmori je neutrudno sviral naš sokolski tamburaški zbor. — Zdravo!

JENESICE. Tudi pri nas bi SKS rada dobila nekaj glasov, da si je ravno pri nas za to stranko najmanj tal. Zeleni generalji iz Ljubljane računajo na tukajšnje obrtnike. Pripovedujejo jim, kakor menda povsod drugod, da je zanjo najboljša, ako se naslonijo na veleagrarno stranko; kajti interesi agrarcev in obrtnikov, da itak niso nepremostljivi. Mi se SKS le čudimo, da kaj takega oznanja. Interes velikega kmeta — in za te ljudi se SKS poteguje — je, da kar najdražje razpela pšenico, koruzo, mast, sladkorno repo in druge veleagrarne pridelke. Na drugi strani pa hoče agrarce kar najbolj poceni obrtniško izdelke. Ze samo iz tega nujno sledi, da je obrtniki naravnost prisiljeni pridružiti se stranki, katere program ni veleagrar. So sicer še druga manjša nasprotstva med veleposelski in obrtniki, ki bi se brezdvomno dala omiliti, toda danes se ne bje boj za katke politične stranke ali verske maleukost. marveč bje se boj za kruh, boj za obstanek. Zato bomo obrtniki dne 18. marca vrgli svoje krogljice v peto skrinjico, to je v skrinjico mogočne demokratske stranke, ki je prvoborniteljica za koristi vseh konsumentov.

VRANSKO. Prošlo nedeljo se je tukaj vršil dobro obiskan sestanek volilcev, na katerem je poročal kandidat g. Ivan Rebek. Za svoje stvarno razmišljanje gospodarskega položaja je žel živahno odobravanje. Kot trezen obrtnik, ki je svoje socialno stališče utrdil edinože s delom, ne pa s političnojanjem, je podal nekatero glavno smeri, katerih se bo morala držati bodoča skupščina, da nas izvele iz močvirja razkrajnja ter privede na pravo pot gospodarskega delovanja ter političnega združevanja. Govor je vplival prav blažilno na navzoče, nekateri tudi pripadnike drugih strank, tako da se je vršil shod v najlepšem redu.

In bli nekaka prepričoba razmer, kadar bodo državno krmilo vodili trezni, delavniki može ne pa politikujoči krikunji. Za g. Rebekom je govoril g. Anton Zorko iz Celja o uradniškom vprašanju ter nekaj domačinov, ki so se vsi pridružili stališču kandidata Ivana Rebeka.

Objave

Ustanovni občni zbor »Jadranske Straže« v Ljubljani se vrši, kakor smo že poročali, danes zvečer ob 8. na magistratu. Člani se sprejemajo še tudi tik pred otvoritvijo občnega zbora, na katerem imajo poteni že vse članske pravice. Mesečna članarina znaša en dinar.

Pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani. Skupna pevška vaja se vrši danes v četrtki, dne 8. t. m. ob 6.15 zvečer za zbor, določen v Maribor, Odbor.

Jugoslovska Matica. Občni zbor podružnice Jugoslovske Matice v Kamniku se vrši v nedeljo, 11. t. m. ob pol 11. uri dopoldne v občinski pisarni z občinskimi dnevnimi redom. Člani se naprošajo, da se ga udeleže v polnem številu. — Odbor.

J. A. D. »Triglav« v Ljubljani. Redni občni zbor se vrši v soboto, dne 10. marca, ob pol 14. uri na univerzi v dvorani št. 90 s sledečim dnevnim redom: Čitanje zapisnika; poročilo predsednika; poročilo funkcionarjev; sprememba pravil; poročilo revizorjev; poročilo razsodišča; volitve; slučajnosti. Udeležba obvezna, posebno ker je za spremembo pravil potrebna kvalificirana večina. — Odbor.

Za češkoslovske državljane. Konzulat Češkoslovske republike v Ljubljani pozivlja vse češkoslovske državljane, stanujoče na sedanjem teritoriju Slovenije in Prekmurja, rojene leta 1901., 1903 in 1903., da se pismo do konca meseca marca zgijase pri tukajšnjem uradu. Zadržuje korespondenčni listek, na katerem naj se navede ime, naslov, dan in leto rojstva, pristojna občina.

Skupščina Društva zasebnih nameštencev, sklicana za 25. t. m. je z ozirom na tekoča pogajanja glede pridružitve nadaljnjih organizacij predložena za mesec dni in se bo vršila v drugi polovici aprila t. l. Dan, kdaj se bo vršila skupščina objavimo s popolnim dnevnim redom v prihodnji številki »Glasila«. Osrednji odbor Društva zasebnih nameštencev.

Občni zbori strokovnih skupin Društva zasebnih nameštencev. Za posamezne strokovne skupine DZN se tem potom sklicuje redne občne zbere in sicer: skupina trgovine in obrti dne 20. marca t. l. ob 8. uri zvečer v restavraciji »Novi svet« (Prešernova soba); skupina denarnih zavodov in zavarovalnic dne 21. marca t. l. ob 8. uri zvečer v restavraciji »Novi svet« (Prešernova soba); skupina industrije dne 22. marca t. l. ob 8. uri zvečer v restavraciji »Novi svet« (Pr. s.). Dnevni red vseh teh občnih zborov je sledeči: 1.) Poročila funkcionarjev; 2.) Volitev odbora strokovne skupine; 3.) Slučajnosti. Ako eden ali drugi občni zbor ob napovedani uri ne bi bil sklicen, se vrši občni zbor pol ure kasneje z istim dnevnim redom, ki je sklicen ob vsakem številu navzočih. Sklicatelj.

Lumpaci Vagabund izredno vesela burka v 7. dejanjih se predvaja v Kine Matica od 8. do 11. t. m. ter vzbujajo obilje smeha s svojimi komičnimi dogodki in burkami razposajene trojice. V glavnih ulogah so znameniti igralci Laubinger, Hirsch in Edlinger. Zelo zanimivo je življenje in razposajeni dogodki Lumpacija v pravljicnem kraljestvu kralja vil in boginje sreče. 8. marca od 5.30 do 7. ure je izvanredna predstava »Svetovni dogodki« samo za gospode častnike in podčastnike Dravske divizije.

V kraljestvu palčkov« je naslov otroški igri, katero bodo igrali gojenke in gojenci društva »Atena«, dne 12. t. m. ob 6. uri zvečer v opernem gledališču v korist Jugoslovske Matice. Starši, ne zamudite prilike, da nudite svojim malčkom nekaj čistejšega veselja. Vstopnice se bodo razpečavale v predprodaji in na večer predstave pri blagajni opernega gledališča.

Slovenjebistriške dame so naklonile ubožnim učencem dekliške in deške šole 1434 kron kot prebitek družabnega večera dne 15. februarja 1923. Vsota se uporabi za nabavo školskih potrebščin za uboge učenke in učence. Za velikodušen dar se toplo zahvaljujeta — vodstvi dekliške in deške šole.

Za trpečega brata-invaída (zbirka dr. Zerjav, ki se stem zaključuje) so dalje darovali gg.: Neimenovan ravnatelj v Ljubljani 100 Din, neimenovan uradnik 40 Din, dalje »Invaidi, ki je bil preganjan in trpi sam pomanjkanje« 50 Din, načelnik Adolf Ribnikar, odveinik dr. Klepec, lekarnar Toušič, Brežice po 100 Din, notar A. Carlj, Zuzemberk 150 Din, odveinik dr. Janko Olib, Beograd 200 Din, skupaj 890 Din. Celokupna zbirka je znašala 1315 Din. Srčna hvala vsem darovalcem. Pokazali smo solidarnost s trpečim bratom. Dr. Zerjav.

Zofo (otoman) še skoraj novo prodajo ugodni cenil drž. uradnik, ker je vsled draginje v slabem položaju. Vpraša se v Gosposki ulici 3. I. nadstropje.

Izgubljeni se je svilen robc v njem sta bila zavezana dva mala ključka, prosil se da se vrne v trgovini Sedej & Strnad, Prešernova ulica 3.

Izgubljeni se je včeraj popoldne v Goranjiški mlad pes volčje pasme, ki stiši na ime »Volk«. Oddati ga proti dobri nagradi na Juž. kmetovnu-kurhlica 2. Dovojna cesta, G. Pasčiček.

Domače vesti

*** Predsednik vseh strokovnih organizacij drž. nameštencev in železniških združenj,** oziroma njih pooblaščenec se nujno vabijo, da se zanesljivo udeležijo važnega sestanka, ki bo v petek, dne 9. marca ob 20. uri v posvetovalnici Mestnega magistrata. Sklicuje: Osrednja Zveza javnih nameštencev in vpkokojencev za Slovenijo.

*** Objava kandidatskih list.** Včerajšnji «Uradni List» pokrajinske uprave za Slovenijo objavlja vse kandidatske liste za volitve v narodno skupščino, ki sta jih potrdili deželno sodišče v Ljubljani in okrožno sodišče v Mariboru. Potrdjenih je bilo skupno 28 kandidatskih list.

*** Inšpektorat drž. železnice v Ljubljani.** Minister saobračaja je odredil, da ostane doseđanji šef inšpektorata drž. železnice v Ljubljani gosp. Rihard Negovetič še nadalje na svojem službenem mestu, novoimenovani šef inšpektorata gosp. Srečko Benedek pa je imenovan za člana državne nadzorne komisije pri Južni železnici.

*** Pesnik Josip Stritar svojim rojakom.** Odkar sem se vrnil v svojo ljubljeno domovino, sem prejel od vseh strani in iz vseh krogov svojih rojakov toliko iskrenih pozdravov, da bi se ne mogel vsakemu posamezno zahvaliti, tudi če bi bila moja roka še značajna voditi pero in če bi moje oči ne bile tako oslabele. Največje dokazne ljubezni in čeh stanov naroda sem pa prejel k rojstnemu dnevu, ki sem ga praznoval vsakrat po dolgih letih duševnega in telesnega trpljenja združen zopet za vedno s svojim narodom. Prost vseh življenjskih skrbi, skoro le na pragu večnosti, so posevečene vse moje misli blagru mojega naroda in veliki bodočnosti osvobodene domovine. Naj jo medsebojno ljubezen in sloga vseh sinov troedinega naroda pripelje do višave, odkoder bo enaka solnce z isto gorkoto objemala vse moje rojake. To mojo iskreno, srčno željo sprejmite, dragi mi rojaki, kot mojo zahvalo za Vašo izkazano mi ljubezen. — V Rogoški Slatini, dne 6. marca 1923. — Josip Stritar.

*** Holečkova slavnost v Beogradu.** Danes bo Češkoslovaško - jugoslovanska liga v Beogradu v veliki dvorani tamkajšnje univerze proslavila 70letnico Josipa Holečka, znanega češkega književnika in predsednika Udruženja češkoslovaških novinarjev in književnikov.

*** Kraljevič Gjergje izročil invalidom milijon dinarjev.** Včeraj dopoldne je odvetnik Stevan Acimović poročil kraljeviča Gjergja izročil Udruženju invalidov milijon dinarjev. Kakor znano, je kraljevič takoj po smrti svojega očeta, blagopokojnega da bo od svojega zapuščinskega dedekralja Petra Osvoboditelja, obljubil, za poklonil invalidom milijon dinarjev. Denar se bo uporabljal za gradnjo Invalidskega doma v Beogradu.

*** Ostrjši kurz proti mariborski Orjuni.** Izza nedeljske polomije Hribarja in Stojadinovića v Mariboru je začela policija gotovo po višjem namogu preganjati Orjunaše kar na debelo. Predvsem je prepovedala družbene sestanke, če niso javljeni, kakor vsi drugi shodi. Ko je imel akcijski odbor Orjune predvčerajšnjim tu v neki gostilni sejo, je gostilno obkolilo kar 15 stražnikov in trije detektivji, ki so javili, da nadsvetnik Kerševan sestane prepoveduje. Orjunaši so živahno protestirali proti vmešavanju policije v notranje posle društva in so klicali Hribarja vse kaj drugega kakor živjo, ko so morali zapustiti lokal. Dr. Kerševan je včeraj vložil proti vodjem Orjune v Mariboru kazensko vlogo, tudi je policija več Orjunašev ovadila prestopka po § 305., ker so se izdali lepaki, ki vabijo na pristop k Orjuni. Seveda bo imel Hribarjev radikalski teror ravno nasproten uspeh.

*** Radikalci nočejo nič slišati o odpravi krivičnega maksimiranja.** «Jutranje Novosti» objavljajo izjave finančnega ministra Stojadinovića glede uradniškega vprašanja. Seveda želijo radikalni uradniki vse najboljšje in je takojšnje uzakonjenje službene pragmatike, katero so baš oni preprečili, njihova «kardinalna točka». Bolj protudrušen je Stojadinovič glede poduradnikov in slug. «Njihovi zahtevi po odpravi maksimiranja se zanikrat ne more ugoditi», pravi g. minister in zagonetno pristavlja «z ozirom na razmere v Srbiji». Odbor radikalnih državnih nameštencev v Mariboru, ki v posebnem komuniqueju razglašajo za nižje drž. nastavljenec «razveseljivo» vest, se tolaži s tem, da NRS je in bo vedno znala ščititi svobodo političnega prepričanja drž. uslužbenstva. Ustanovitev Odbora radikalnih uradnikov je najboljši dokaz za to.

*** Prve posledice pogodbe z Avstrijo.** Pod tem naslovom nam poročajo: Pogodba z Avstrijo določa, kakor znano, tudi ukinitje sekvestrov, v kolikor še obstoje nad imovino avstrijskih državljanov. Jugoslovanska odnosa radikalna vlada je to določbo že pričela izvajati. Vsaj deloma. Na pobudo gospoda Hribarja je namreč minister pravde razrešil dolžnosti vse one sekvestre, ki so na sumu, da so somišljeniki demokratske stranke. Pri tem koraku na je moč radikalske

gospode že opešala. In mesto ukinitja sekvestrov je sledilo kot novo naređenje — imenovanje novih sekvestrov! In sicer takih, od katerih se pričakuje, da so spoznali, da je radikalska partija najboljša na svetu. Med ostavljenimi in novoimenovanimi sekvestri je še nadaljna (za nove sekvestre prijetna) razlika v tem, da dobijo novoimenovani sekvestri redno mesečno nagrado v naprej izplačano — medtem ko mnogi od ostavljenih sekvestrov niti dejanskih stroškov še niso dobili povrnjenih. Virtuoznost radikalske korupcije je nedosegljiva in najbujnejša fantazija si ni mogla izmisliti, da bodo radikali celo avstrijskega kancelarja Seipala angažirali za svojega volilnega pripravnika. Ob priliki si ogledamo nove gospode, katerim je poverjena «likvidacija sekvestrov».

*** Vznemirjenje v Ajdovščini.** V Ajdovščini vlada veliko razburjenje, ker se širi govorica, da bo ajdovski sodni okraj spojen z vipavskim in da bo središče in sedež sodišča spojenih okrajev Vipava, Ajdovščina bi v takem slučaju trpela veliko gospodarsko škodo. Mestni krogi so se vsled tega obrnili v Rim na ministrskega predsednika ter poudarjajo v svoji prošnji, da se že skoraj celo stoletje nabaha sodišče v Ajdovščini in da je tam sedež mnogoštevilnih obrti in industrij.

*** Iz koroškega vilajeta.** Politično in gospodarsko društvo za Slovene na Koroškem je imelo prošlo nedeljo uprav dobro obiskan shod v slovenskem Pliberku, na katerem je poročal deželni poslanec V. Poljanec. Po shodu so se zborovali razliki, poslanec pa je še ostal v občini. Nenadoma je pridrvela tolpa približno 50 oboroženih in pijanih pretepačev zloglasnega «Heimatschutz» iz Borovlj, da razbi-je shod. Ker so prišli prepozno, so začeli provatil poslanca Poljanca in bi se ga bili tudi dejansko lotili, da mu ni prihitelo v zaščito več domačinov. Tolpa je zahtevala, da mora poslanec tekom desetih minut zapustiti občino; ko pa se je zbralo večje število domačinov, jo je tolpa potuhnjeno odkurila. Vse to se je odigralo komaj 20 korakov od orožniške postaje, a «oko pravice» je bilo slepo.

*** Slovenski docent v Beogradu.** Za docenta na filozofski fakulteti beograjskega vsučilišča je imenovan dr. Mirko Kos, doseđanji pomočnik bibliotekarja ljubljanske državne biblioteke.

*** Poštna zveza s Sušakom.** Dne 5. t. m. je bila vpostavljena poštna zveza s Sušakom ter uveden celokupni poštni, brzobjavni in telefonski promet. Brzobjavno - telefonska postaja Sv. Ana je bila istodobno ukinitvena.

*** Angleški publicist v Beogradu.** V Beograd je dospel znani angleški publicist gosp. H. Baerlein. Predvčerajšnjim ga je kralj Aleksander sprejel v posebni avdienci. Gosp. Baerlein je pisec znamenite knjige «Rojstvo Jugoslavije».

*** Smrtna kosa.** V Gradcu je umrl namestniški svetnik Rudolf graf Pačec, brat bivšega deželnega predsednika in Bukovini, ki je kot politični uradnik dolgo vrsto let služboval na Kranjskem. Pokojnik je živel do izbruha svetovne vojne v Gorici. — V Ljubljani je umrla ga. Apolonija Komar v starosti 64 let. Pogreb bo danes popoldne ob 4. uri iz deželne bolnice. N. v. m. p!

*** Smrtna kosa.** Pri sv. Stefanu nad Smerjem je umrl posestnik Andrej Medved, vrl naprednjak in naš sobojovnik. Bodi mu blag spomin!

*** Zastopniki čeških privrednikov v Jugoslaviji.** Češkoslovaško-jugoslovanska narodno gospodarsko združenje v Pragi, ki si je nadelo nalogo, vzpostaviti čim živahnejše gospodarske odnose med češkoslovaškimi in jugoslovanskimi trgovci ter industrijalci, namerava prirediti ob priliki III. ljubljanskega velesejma, reprezentativno potovanje v našo kraljevino.

*** Izpremembe v državni službi.** Računski revident pri zdravstvenem odseku v Ljubljani Dragotin Lunder je preveden v resort ministristva za finance ter podrejen delegatu ministristva financ v Ljubljani. Koncipist Fran Verbič pri pokrajinski upravi, oddelek za socialno politiko je premeščen k okrajnemu glavarstvu v Ptuj, provizorni vladni koncipist Egon Bayr pa od pokrajinske uprave, oddelka za notranje zadeve, k pokrajinski upravi, oddelek za socialno politiko. — Za pomožno učiteljico na gospodinjstvi šoli v Trbovljah je imenovana Vera Humek. Jakob Jereb, revident pri računovodstvu delegacije finančnega ministristva v Ljubljani, je podal ostavko na državno službo. Poštna odpraviteljica Berta Seferko je začesno upokojena.

*** Imenovanja v carinski službi.** Imenovani so: inšpektor dr. Konrad Šmid za šefa tarifskega odseka pri generalni direkciji carin; carinik 2. razreda ljubljanske carinarnice Srečko Luštrek za tajnika 4. razreda. Pri glavnih carinar-nah so imenovani: Sima Perović za carinika 2. razreda v Ljubljani; Branimir Pilja za carinika 4. razreda v Mariboru; Milan Bolegrišanin za carinika 3. razreda v Novem mestu; Peter Brankovan (doslej na Rakeku) za carinika 2. razreda v Subotici; Dušan Pavlovič za uprav-nika 3. razreda, Anton Stekar za revizorja 4. razreda, Fran Priznik za carinika 4. razreda — vsi v Dravogradu; Trina Petković za upravnika 2. razreda,

Mata Katalinič za carinika 2. razreda — oba na Jesenicah; Anton Piro za uprav-nika 4. razreda, Alojzij Pipa za revizorja 4. razreda — oba v Murski Soboti; Gjergje Roknić za carinika 4. razreda, Dragoslav Sindjelič za pripravnika — oba na Rakeku; Janko Trost za uprav-nika 2. razreda v Mariboru; Andrej Uršič za carinika 2. razreda pri sporedni carinarnici v Marenbergu.

*** Škof Jeglič nastanovni član «Jadranske straže».** K glavnemu odboru ustanavljaajoče se «Jadranske straže» je pristopil kot ustanovni član gospod Anton Bonaventura Jeglič, škof ljubljanski.

*** Ruska deca v Ljubljani.** Kakor smo že javili priredile gojenci realne gimnazije iz Ponovič v nedeljo dne 11. marca ob 6. uri koncertno zabavo. Upriporile se bodo tudi ruske pravljice. Ker je tehnični in umetniški aranžma v rokah strokovnjakov, obeta se lep duševni užitek in prosimo sl. občinstvo, da naj ne zamudi prilike posetiti ta lep večer. K generalni vaji, ki bo ob 1. uri popoldne imajo pristop učenci vseh ljubljanskih ljudskih šol. Predprodaja vstopnic ob četrta naprej v Prešernovi ulici v trafikii. Dame komiteja bodo prodajale vstopni-ce tudi po kavarnah.

*** Pomladek rdečega križa za rusko de-co.** Naša dobra slovenska deca počasti prihod svojih sestric in bratcev Rusov s tem, da jim v nedeljo ob 11. uri pri-redi obed v šentjakovski šoli. Zvečer po predstavi je skupen sestanek v salonu restavracije na južnem kolodvoru, kjer se deca pogosti in počaka na vlak, ki jih odpelje domov. Prijatelje ruske mladine opozarjamo na ta sestanek. — Komite za oskrbo ruskih dijakov.

*** Kaj pa B-abonent? Na notico,** priobčeno v 55. številki «Jutra» pod naslovom «Kaj pa B-abonent», nam je uprava Narodnega gledališča poslala naslednje pojasnilo: Do konca razpisanih predstav za abonmante, to je do inkl. 12. marca bodo imeli abonmentje Narodnega gledališča v Ljubljani sledeče število predstav: V dramii: red A 15, red B 15, red C 15, red D 16 in red E 16. V operi: red A 14, red B 15, red C 15, red D 14, red E 14. Red B bo imel torej do inkl. 12. marca 15 dramskih in 15 opernih predstav. Dve zaporedni predstavi tekom dveh dni je imel 2. in 3. marca in sicer 2. marca dramsko in 3. marca operno predstavo. To se je zgodilo zato, ker repertoarja, sestavljenega z ozirom na edino možno in izvedljivo zaposlenost pevskih in dramskih članov, ki so podvrženi boleznim ravnotako kakor vsi drugi ljudje, ni bilo mogoče spreminiti. Red B je bil na vrsti enako za dramsko kakor za operno predstavo in ga zato ni kazalo odložiti ter določiti predstave za drug red, ki še ni bil na vrsti. Opere «Seviljski brivci», «Jenufa», «Gorenjski slavček», «Mefistofeles» in «Nizava» se bodo igrale za vse abonmante po dvakrat ravnotako v dramii «Idiljota». Trikrat ne dobi ene in iste predstave noben abonma. Od 12. marca dalje dobe gledališki abonmentje še sledeče število predstav: V dramii: red A 9, red B 9, red C 9, red D 8, red E 8. V operi: red A 10, red B 9, red C 9, red D 10 in red E 10.

*** Domačne odslavlajo, tuje namešča-jo.** Preleli smo: «Jutro» je priobčilo dopis iz Kranja, v katerem se napada elektrotehniško podjetje Suchy & Gabrovšek žeš da podpira tujerode in da meče domače delavce sredi zime na cesto. Ker sem že meseca januarja izstopil kot družabnik gornje firme, prosim, da se dopis popravi v toliko, da so bili za časa, ko sem bil družabnik podjetja, zaposleni samo domačini in da je tvrška takoj po mojem odhodu odslavila domačine in jih zamenjala s tujci. — Joža Gabrovšek, elektrotehnik v Kranju.

*** Mali moralist.** Gornjeradgonska «Samouprava», glasilo radikalcev, je najh-ben list, ampak lekcije deli levo in desno in tudi moralne pridige deli našemu časopisju, češ da piše preveč surovo, robato. Ona noče biti taka in pravi: «Mi hočemo biti ponosni na to, da je narodno-radikalna stranka po svoje tudi doprinesla k ozdravljenju naših smrotnih novinarskih razmer». Mali gornjeradgonski moralist gotovo misli, da na Slovenskem nihče ne ve, da je znani beograjski «Balkan» glasilo radikalskega ministra Velizarja Jankovića in da spada ta list med najbolj umazane liste v državi, ki se ga more primerjati kveščjemu — mariborski «Straži», pri kateri je dolgo doževal tudi sedanjí urednik «Samouprave».

*** Denuncijant Grum zopet v zaporu.** Iz Maribora nam poročajo: Kar se tiče preiskave o napadu na Cirilovo tiskarno se je sedaj izkazalo, da je bila večina zaprtih aretirana na podlagi denunciacije poštnega uslužbenca Gruma, katerega je preiskovalni sodnik Kramer tako čudovito hitro izpustil iz zapura in ki je takoj nato dvignil pri klerikalni posojilnici več tisoč kron. Grum je odšel v Ljubljano, kjer so ga prijeli zaradi sloparij z valutami in tako sedi ta dični gospod sedaj zopet v mariborskem preiskovalnem zaporu. Vodstvo mariborske policije sme biti ponosno, da se poslužuje izpovedih takih eksistent zoper nacionalno mladino v Mariboru.

*** Črne koze v Mariboru.** Predvčerajšnjem so v mariborski bolnici konstatirali pri nekem pred kratkim došlim dal-matinskem krošnjarju črne koze. Zato je ustavljen sprejem in odpust bolnikov iz mariborske bolnice, tovariše obolelega krošnjarja pa so izolirali v bolniških kontumacijskih barakah.

*** Kinematograf v šoli.** Kakor poroča beograjska «Narodna prosveta», je tajnik v ministristvu prosvete Svetislav Radoljški konstruiral kinematograf, ki se

bo baje lahko uporabljal kot pomožno sredstvo pri pouku otrok v štanju. Iz-um bo proučil glavni prosvetni svet ter se bo, ako se obnese, uvedel v ljudskih šolah in analfabetskih tečajih.

*** Ilustrovani svets.** V Beogradu je začel izhajati nov tednik pod imenom «Ilustrovani list». Izdaja ga Paranos, bivši lastnik «Beograjskega dnevnika».

*** Jugoslovanska Matica** priporoča vsem narodnim trgovcem v Sloveniji prvovrsten kvas, izdelek tvrde Arko v Zagrebu, katerega ima v veliki zalogi trgovina M. Zigon v Škofji Loki. Kvas se prodaja v prid Jugoslovanski Matici, ki je do danes prinesel Matici čestega dobička 3044 Din. Blago je prvovrstne kakovosti, vensko konkurenčno in istočasno bo vsak trgovec, ki si naroči ta izdelek podpiral tudi narodno obrambno društvo — Jugoslovansko Matico.

*** Potres v Beli Krajini.** Poročajo nam iz Adleščev: Potres dne 27. februarja smo čutili tudi v Beli Krajini. Sunek je bil ob tričetrt na 7. uro jutraj in sicer od severovzhoda. Bil je precej močan, tako da so svenele šipe v oknih, odpadla omet. Tudi živali so ga čutile. Kokoši in gosti so kričale in govedo, ki je bilo zunaj je bežalo. Čudno, da ni od nikoder kakih poročil — menda je vse oprto le v volilno gibanje in tako se je to pravo «gibanje» čisto prezilo.

*** Dobrim srečim!** Na Dobrovi št. 4 pri Ljubljani leži že 17 mesecev neprestano v postelji invalid Ciril Kerdež. Nesrečnež je v veliki bedi in pomanjkanju in nima razen pokojnine nobenih dohodkov. Prosim usmiljena srca, da mu pri-skočijo s kakršnimkoli darom na pomoč.

*** Grof Alberto Filecco aretiran.** V Beogradu je bil predvčerajšnjem aretiran in izročen sodišču grof Alberto Filecco di Seneto, izvoznik in uvoznik na debelo, inženjer, liferant olja, madžarski grof, avstrijski veletrgovec, direktor importne družbe v Rimu itd. itd. S pomočjo teh svojih naslovov je «grof» Filecco ogoljfal celo vrsto hotelijev, gostilničarjev, trgovcev, advokatov in sploh vsa-kogar, s katerim se je seznanil, za znatne vsote. «Grof» je je sicer še pravčasno odkuril v Zagreb, a brzobjavka je bila hitrejša, kakor železnica: v Zagrebu ga je sprejela policija. Odpotoval je «službeno» zopet v Beograd.

*** Samomor ruskega kapitana.** V Novem Sadu je izvršil samomor z revolverjem ruski kapitan Vladimir Štirmer. Samomorilec je bil zaljubljen v hčerko nekega ruskega generala, ki je pa ni mogel poročiti, ker ni imel sredstev za to. Iz obupa se je ustrelil.

*** Moritec očeta.** V vasi Kamendolu v gročanskem okraju je Veljka Andrića, znanega kot mirnega človeka, ubil lastni sin Mihajlo. Med obema so se vršili večkrat domači prepiri, ampak nihče niti mislil ni na to, da bi šel sin tako daleč. In vendar se je zgodil zločin umora nad očetom. Sprla sta se nekaj na polju in ko sta prišla domov, je sin s kolom udaril očeta in ga popolnoma razmrčeval. Ker ni bilo prič, se je zločinca izgovarjal, da je oče nesrečno padel in se ubil, pa sledovi njegovih udarcev so bili pre-več jasni, da bi se jih moglo smatrati za slučajne poškodbe in nesrečen slučaj.

*** Okradena železniška blagajna.** V pondeljek ponoči so neznan zlikovec vložil v carinarnico v Bakru ter okradil železniško blagajno. Odneli so 200.000 Din v bankovcih. Za storilci ni sledu.

*** Obsojeni verižniki v valutami.** V Zagrebu se je v zadnjih dneh vršila sodna obravnava proti bratom Mahler, ki so na

veliko tihotapili valute in devize ter znatno škodovali naši valutni politiki na inozemskem denarnem trgu. Obsojeni so bili: Jakob Mahler na štiri leta, Hugon Mahler tudi na štiri leta ter Alojzij Mahler na tri leta težke ječe.

*** Čevlji domačih tovarn Peter Kozina & Ko. z znamko «Peko»** so najboljši in najcenejši. Zahtevajte jih povsod. Glavna založna na drobno in debelo Ljubljana, Breg št. 20 in Aleksandrova cesta št. 1.

Borza dne 7. marca

Zagreb, devize: Dunaj 0.1385 - 0.1415 Berlin 0.45 - 0.46, Budimpešta 3.20, Bukarešta 48, Milan 485 - 497, London 465 - 478, Pariz 590 - 605, Newyork 89 - 99, Praga 295 - 298, Švica 1880 - 1900, valute: dolar 98, avstr. krome 0.131, madžarske 3.15, lire 470, elektri: Ljub. kreditna 220 - 225, Slavonska 102 - 103, Praštrediona 1120 - 1135, Slovenska eskomptna 159, Ljub. strojne tovarne 162, Trb. premozokopna 750 - 810.

Beograd, devize: Ženeva 1775, London 453, Praga 290, Pariz 59 - 600, Milan 465 - 485, Newyork 96.50 - 98, lejl 44 - 45.

Curih: Berlin 0.0255, Newyork 535.75 London 25.17, Pariz 32.50, Milan 25.62 Praga 17.95, Budimpešta 0.175, Bukarešta 2.50, Beograd 5.65, Sofija 3.10, Varšava 0.0120, Dunaj 0.0075, avstr. žiz krome 0.0075.

Dunaj: Beograd 734 - 736, Berlin 3.45 - 3.55, Budimpešta 23.20 - 23.30, Milan 3406 - 3414, London 334.950 - 335.550, Newyork 71.325 - 71.475, Pariz 4294 - 4306, Praga 2122 - 2128, Sofija 412.50 - 413.50, Varšava 1.58 - 1.68, Curih 13.310 - 13.340, dolarji 71.150 - 71.480, levl 391 - 395, nemške marke 3.37 - 3.67, funti 333.250 - 334.450, fr. franki 4235 - 4365, lire 3372.5 - 3387.5, dinarji 729 - 733, poljske marke 1.43 - 1.73, lejl 339 - 341, švic. franki 13.230 - 13.280, češke krome 2105 - 2115, madžarske krome 19.40 - 19.60.

Praga: Dunaj 4.625, Budimpešta 15.875 Rim 164.25, Pariz 208.25, London 160.75, Newyork 34.10, Curih 636.75, Beograd 34.75, avstr. krome 4.575, lire 166.25.

Berlin: Dunaj 2877, Budimpešta 670, Milan 97.755, Praga 61.146, Pariz 124.687 London 97.755, Newyork 20.623.31, Curih 383.788, Beograd 20.947.

Pisalni stroji, kakor tudi 246
Računski stroji, paginirke (numeratorji)
Kopirni stroji, se popravljajo in
Razmnoževalni stroji, prenavljajo
Ludovik Baraga
Selenburgova ulica št. 6/1.

Trboveljski premog in drva
stalno v zalogi vsako množino
Družba Ilirija, Ljubljana,
Kralja Petra trg 8. — Tel. 220.

Kože divjačine
vsake vrste, tudi zajčje, kupuje trgovina z usnjem D. Zdravil, Ljubljana, Sv. Florjane ul. 9.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 7. marca 1923. Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0-10	Padavine mm
Ljubljana .	7.	761.8	-2.7	sev. vzh.	pol obl.	—
Ljubljana .	14.	757.8	10.0	jasno	—	—
Ljubljana .	21.	757.7	5.8	—	—	—
Zagreb . . .	7.	760.9	3.0	brevetna	megla	—
Beograd . .	7.	760.5	5.0	zapad	oblačno	—
Dunaj . . .	7.	761.5	3.0	sev. zapad	več obl.	—
Praga . . .	7.	761.5	1.0	jug. zap.	oblačno	—
Inomost . .	7.	763.2	-1.0	brevetna	—	3.0

V Ljubljani barometer nižji, temper. višja. Solnce vzhaja ob 6.29, zahaja ob 17.55

Oglasni cenik „Jutra“

Dnevnik «Jutra» ima trikrat na teden prilogo 4 strani.
List prinaša: Narodno - gospodarske članke na podlagi izvirnih informacij.
Politične članke, v prvi vrsti one, kateri se nanašajo na gospodarski položaj naše države.
Podučne spise tudi za najširše sloje.
Najnovejše telegramske vesti in borzna poročila.
Originalne leposlovne spise in prevode romanov svetovnega slovesa.
Poročila o književnosti in druge zanimivosti.
Mali oglasnik omogoča oglaševanje s prav majhnimi izdatki ter je posebno zanimiv vsled svoje raznolikosti. Posebno priporočljiv za službe, stanovanja, nakup, prodajo itd.
Ker prekaša tudi v številu vsakodnevnih iztisov vse druge liste v Sloveniji in, ker ima mnogo naročnikov tudi po Hrvatski in Srbiji, je uspeh njegov nad vse ugoden.
Oglase v «Jutru» je nemogoče prezreti, ker so uvrščeni vedno med tekstom ali pa na zadnji strani.
Nizka naročnina, 10 Din mesečno, omogoča naročitev lista «» najrevnejšim.

Kljub izrednim prednostim lista niso oglasi nič dražji kot v drugih dnevnikih in sicer stane:
1/2 stran Din 1.550, 1/3 strani Din 775, 1/4 strani Din 387.50. Stran je visoka 45 centimetrov, široka 30 cm ter razdeljena na 5 oglasnih stolpov v širini po 60 mm.
Osnovna oglasna cena je 2 Din za petino oglasno vrsto (t. j. za 3 mm visok in 1 stolp (60 mm) širok prostor).
Popusti se dovolijo le pri takojšnjem plačilu pri naročilu, in sicer pri približnju od 13 do 24 krat 5%, od 25 do 36 krat 10%, od 36 do 52 krat 15%, za več kot 52 krat 20%.
Inserati, kateri niso plačani v naprej, so podvrženi vsem premembam cenika, t. j. ako se cene zvišajo, se zvišajo tudi cene oglasov od dneva zvišanja naprej.
Cene so stalne ter se ne smejo na podlagi medesebojnih pogodb svojevoljno znižavati ali zvišavati.
Oglasni zavodi, kateri bi se določeni cen ne držali, izgube pravico zbiranja oglasov.
Za zbiranje oglasov so pooblaščen: Aloma Company, anončna in reklamna družba z o. z. v Ljubljani, Kongresni trg 3 in njena podružnica v Beogradu, Sremska ulica br. 9 ter ostale anončne ekspedicije, ktere imajo od nas izstavljena pooblastila za zbiranje oglasov.

Krvavi kardinal

Zgodovinski roman

«Nalogo imam, da povedem gospodično de Lespara kardinalu. Kaj jej neki boče kardinal? Najbrž jo boče ubiti, kakor je storil z njeno materjo. Saj je rekla, da se je hoče iznebiti. Pa kako? Saj mi je rekla: Treba je, da postane žena onemu, ki je ubil njeno mater...»

«Corignan sliši, kako mrmra Rascasse sam zase:»

«Torej bom jaz tisti, ki je združil ta strašni zakon...»

«Menih začuden opazuje svojega tovariša, ki sedi sedaj nepremično, zavrtjenih ust, vznemerenih oči. Rascasse krvi pesti. In naenkrat sliši Corignan besede, izgovorjene s čudnim naglasom: «In kdo so tisti, iz kojih rok jo je treba rešiti, da jo izročimo samo še ljudem?»»

«Zblaznel je!» reče Corignan na glas. «Hej, boter, najin dečko je odjahal nazaj v Pariz!»

Rascasse poskoči, zavrti glavo, kakor da boče z njenimi sunki odgnati prikazni, ki se ga polastajo, in sam včne glasno:»

«Joh, blaznim!»

Na to se odpravita peš, konje pustita v hlevu. Dvajset minut pozneje so ustavila pred gradičem, skritim sredi boste, v gradiču, v katerem je Saint-Priac ostal dve uri in potem odšel.

«Veste li, kako se kliče ta gradič?» vpraša Rascasse samozavestno.

«Po svoji zunanosti bi se prav lahko imenoval Hudičev gradič!» odgovori Corignan, ki se je po poklicu moral spoznati na takšne stvari. «Ali hudičev, ali pa krvnikov grad! Gotovo je grad hudičev!»

«Dobro, dobro, brate! To povem njegovi eminenci!» se zasmije Rascasse. «Ta grad je namreč last kardinalova in se imenuje Riche-Liesse.»

«Hej, Rascasse, moj dragi maši Rascasse! Kje neki sem imel oči! Saj res, Riche-Liesse! Tako lep gradič, tako prijeten! Kako se tukaj vse smehlja! Ej,

in potem, Rascasse, če izpregovorite besedico odveč, povem tudi jaz, kako ste poprej nekaj čekali o nekem strašnem zakonu, katerega ste pomagali skleniti!...»

«Sedaj je bila vrsta na Rascasse. Oba vohuna se nekaj časa preteče merita, potem se razumeta. Zopet sta sklenila kratko premirje.»

«Tukaj sem moraval!» povzame na to Rascasse.

«Pri papeževem salu!» krične Corignan. «Razumel sem!»

Z gospodovalno kretnjo potrka Rascasse na vrata. Nad njima se odpre linaica in nekakšna babja glava se pokaka v njej.

«Odposlanec njegove eminence!» se javi Rascasse precej ošabno mesto odgovora na vprašujoči in primerjajoči pogled neznanke.

«Da!» pritrdi Corignan. «Odposlanca velikega kardinala.»

Morda ju je gospodinja bila kdaj videla v palači na trgu Royale. Brez dvoma, kajti poznala ju je in vrata se odpro, čeprav le toliko, da moreta skozi nje. Potem se ročno zopet zapro za njima. Jedva na dvorišču, se oglasi Rascasse z glasom, kakor da ne pričakuje niti ne želi odgovora:»

«Imamo sporočilo za gospodično Anais de Lespara.»

«Dajte sem!» suho odgovori gospodinja.

Rascasse zmagoslavno pogleda Corignana. Ti dve kratki besedici sta bili dovolj priznanja, da se nahaja gospodična zares v gradiču.

«Sevedal!» se zasmije. «Samo v njegove lastne roke. Povejte mi... doda nato... gospod baron de Saint-Priac je pravkar odšel odot, je li? Je li imel z gospodično razgovor, radi katerega ga je njegova eminence poslala sem-kaj?»

«O joj, ne, gospod Rascasse!»

«Kaj, vi me poznate?»

«Kako vas ne bli Pa da se vrneva na gospoda barona, niti danes, niti večeraj, niti poprej ni mogel dobiti od gospodične odgovora, katerega si želi. Mislite li, da se bo vam bolje posrečilo, kakor gospodu de Saint-Priacu? Grem, da jo obvestim. Med

tem vstopite. Pripravim vam tudi obed.»

Rascasse je vas blažen nad uspehom. Corignan mračen. Iznova izdeluje svoje očetne načrte. To pot novega. Gospodinja je ta čas otvorila vrata z ogromnim ključem svojega svežnja. Ta ključ si Corignan dobro zapomni. Oba vstopita v nizko dvorano. Njihova okna so zavarovana z močnimi železnimi križi, kakor vsa druga okna te zgradbe. Rascasse pa je ves ponosen. Druga vohuna nima kardinal v svoji službi, sposobnega za takšno delo! In se obrne na kapucina:»

«No, kaj praviš, Vozel!»

«Ni treba drugega, kakor da izpodbodeva konje in poletiva v Pariz ter obvestiva njegovo eminenco. In to storim sedaj takoj!...»

S temi besedami se obrne, prestopi prag, zatvori vrata za seboj in zaklene, ter se pelidsko nasmeji: «No, Rascasse, kaj praviš pa ti sedaj?»

Gospodinja prihaja baš s pladnjem, obloženi z različni jedili. Ta sedaj trkne. Corignan pusti Rascassea, grozeče se obrne h gospodnji in jej pravi:»

«Vi še ne poznate Rascassea, izdajalca. Kaj pa mene, poznate li tudi mene, dobra žena?»

«Kako ne bi... Vi ste Corignan, frater Corignan...»

«Frater Corignanus, ipse! Tako je! Dobro me poznate. In to je dobro, sicer bi kardinal mislil, da ste pajdlačica tega izdajalca. Trditor Rascassius.»

«Kaj se je zgodilo?» vpraša žensčina sedaj suho in brez bojazni.

«Zgodilo? Niš drugega, ko da je ta izrodek, ta nestvor, ta spak Rascasse, vrag naj ga jaše, podplačan, podmiten in kupljen od nekega Trencavela in da je prišel semkaj, da se polasti naše mlade jetnice. Delal sem se, kakor da sem njegovih misli, in sem ga spraval v past. Sedaj tiči v njej. Zbogom! V treh urah bo kardinal tukaj!»

«Besedico, samo besedico!» pravi ženska, katere se je sedaj polastil strah.

«Samo besedico!» jej odvrne Corignan. «Vidite li ta hrast? Če pustite gospodično de Lespara, da pobegne, in če izpustite tega Rascassea, boste še nočjo mesto želoda na tem hrastu, in dobro privezani, tako dobro, da vam poiče sapo... Ali ste me razumeli? Zbogom!»

Corignan odbrzi, Rascasse pa ta čas strašno razgraja v svoji ječi. Gospodinja posluša nekaj časa pred vratmi, potem jih zavaruje še z zapahom, in mrmra pri sebi: «Obesiti? Mene? Eminenca ve dobro, da bi pred smrtjo še govorila in da bi imela kaj povedati.»

Urno premeri dolgokraki Corignan razdaljo od gradnja do gostilne v Etioteu. Tukaj naglo zasede konjka in se v galopu spusti po cesti v Pariz. Tako drvi po ulici Saint-Jacques, ne da bi se brigal za kletvino, ki done za njim, prekorači Seine in dospe nazadnje do gostilne «Pri velikem kardinalu». Tu se mu izmučeni konj izpodtakne. Uboga žival je bila izmučena do skrajnosti. Ta trenutek stopi neki vitez čez prag na dvorišče. — Corignan ga spozna, zarežni veselja in ga veselo pozdravi:»

«Sluga ponižen, gospod baron, vidite, prav ponižen! Saj me poznate!»

«Corignan?» vpraša Saint-Priac ves začuden. «Pa mislim sem, da vas je že zdavnaj vzel vrag!»

«Ni me še, gospod baron! Vsaka stvar ob svojem času! Živim, na svojo in... vašo srečo! In ne zaman! Vidite, moj konj je klecnil baš v hipu, ko sem vam hotel izkazati svojo vdanost! Stirideset pistol sem plačal zanj! Sedaj je uboga živalca šla po zlu!»

Saint-Priac potecne svojo mošnjček, ves poln zlata, in ga proži Corignanu, ki brž stegne roko. Toda Saint-Priac odmakne mošnjček še nagljeje, ga vtakne zopet za pas in mrlo pravi:»

«Hm, najprej mi razlož, lopov, kako sta se obnašala ti in tvoj prijatelj Rascasse v stvari...»

«Gospod baron!» ga naglo prekine Corignan, «iz Riche-Liesse prihajam pravkar!»

Smrtna blečica pokrije Saint-Priacovo lice. Za trenutek mu zamiglja

pred očmi prikazen, morišče, sekira. Toda naglo se zravna, kakor za borbo, ki ne pozna prizanašanja. Pograbl Corignana za vrat, zavrti v zraku in ga povleče za seboj v kot.

«Kaj si tam stikal? Kdo te je poslal? Govori, sicer boš mrzel!»

«Mrzel? Kakor moj konj? Za katerega sem plačal šestdeset pistol? In v vaši službi sem ga uničil!»

Mošnjček se zopet pojavi. Toda Corignan sklene roke na hrbtni in pravi: «Gospod baron, da vam poprej razložim svoje obnašanje v zadevi ulice Sainte-Avoye...»

«Vzem, lopov, ali pa te razparam!»

«No, da vam storim uslugo...» zamrmra kapucin in spravi zlatnike. «Evo, gospod, Rascasse... hotel se vam je ovetiti. Davi vam je sledil... Sedaj ve, da ste kardinalu ugrabili lepoto... Anais de Lespara, in da ste jo zatvorili v onem gradiču.»

«Rascasse to ve?» pravi Saint-Priac s tako tihim glasom, da ga kapucin jedva razume, in s takšno strašno mirnostjo, da medlu kar kolena zaklecajo.

«Da! Toda frater Corignan je bil na straži! Zaprli je izdajalca v nizko župnato v Riche-Liesse. Brž, brž, gospod! Prosim vas pa, ne ubijte ubogega vraga, ki je vendar le moj prijatelj...»

Saint-Priac je že v sedlu, kopita že neketajo. Corignan se še zareži in klikne za njim:»

«Moj prijatelj je! Rascassius amicus!»

In ko je legnil Saint-Priac izpred oči:»

«Ej, prav! Sedaj pa k njegovi eminenci! Vere mi, te kavalkade se pa udeležim, kajti Richelieu bo kmalu v Riche-Liesse, in s svojimi konjki! Svojega malega Rascassa bom videl. bi-hil! In Saint-Priac obenege na tistem hrastu... Dve rubei na en udarec, dveh budih nasprotnikov sem se imenil in se jima maščeval, in zaslužil sem solje! Hej, dobro delaš, Corignan! Bene fecisti!»

In prispe v palačo na trgu Royale ter se zavrti po stopnicah navzgor do kardinala.

(Dalje prihodnje)

†
Umrla je včeraj naša dobra mati, soproga in stara mati, gospa
Apolonija Komar
v 64. letu starosti.
Pogreb pokojnice bo v četrtek dne 8. marca iz deželne bolnice.
Maže zadušnice se bodo brale v župni cerkvi sv. Jakoba.
V LJUBLJANI, dne 7. marca 1928.
Žalujoči ostali.

ELIN, družba za električno industrijo
d. z o. z.
gradi električne centrale,
proizvaja in dobavlja vse električne stroje in elektrotehnične aparate in izdelke.
projektira brezplačno vse naprave in obrate, ki se v zvezi z elektrotehniko.
Tehnične pisarne in zalogo:
LJUBLJANA, Dunajska cesta, palača Ljubljanske kreditne banke
MARIBOR, Vetrinjska ulica 11.

Suha drva!
Bukova, borova in brezova, prodaja na drobno in debelo v vsaki množini, na dom postavljena
Drago Ščekič, Maribor, Rajčeva ul. 7
Telefon št. 355

Naročajte in širite
LJUBLJANSKI ZVON
mesečnik za kulturo in prosveto, ki prinaša po-vesti, pesmi in članke naših najboljših pesnikov in pisateljev. Prva številka novega letnika je izšla v novi opremi z najraznovrstnejšo vsebino.
Naročnina znaša 90 Din.
Naroča se pri
Tiskovni zadrugi v Ljubljani
Prešernova ulica 54.

Rot javni ali tihi družabnik
s 150.000 do 250.000 K želim takoj stopiti v kakšno trgovino ali drugo dobro idočo podjetje s stanovanjem ne daleč od kolodvora. — Dopisi naj se pošljejo pod „Odkritost“ na upravo „Jutra“.

Praktikant (inja)
za pisarniško službo se išče. Pogoji: Znanje knjigovodstva in po možnosti nemškega in hrvatskega jezika. V poštev pridejo le reflektanti z lepo pisavo. Pismene ponudbe pod „Lepopisje“ na upravištvo „Jutra“.

Gostilničarji, pozor!
Vinska trgovina Kerin in drug v Krškem ima v svoji zalogi 40 hl Silvanca, 20 hl domače črnine iz leta 1921., ima tudi več 100 hl rdečega vina iz leta 1922. Cena po dogovoru pri sodu. 829

Krasna stavbišča
za vile in nova industrijska poslopja napredaj. Pojasnila daje ALOMA COMPANY, anončna družba z o. z., Ljubljana, Kongresni trg 3. 364

20.000 do 25.000 Din
proti visokim obrestim in najboljši garanciji za kratek rok se išče. Ponudbe pod „Takoj“ na Anončni zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Sodna ulica 5. 360

Meblirano sobo
čedno, s posebnim vhom
in vse okrbo, išče se takoj ali pozneje uradnica. — Ponudbe pod „Prijeten dom“ na upravo „Jutra“. 362
Vsakovrstno opako nudl po konkurenčnih cenah
Križevska opekarna
A. LUMIR & DRUG
Pisarna: Ljubljana, Stritarjeva ulica št. 9.
Zahtevajte cenike!

Svila, čipke
modni nakit!
A. Sinković nasl. R. Soss
Ljubljana, Mestni trg št. 19

la PORTLANDCEMENT
dobavlja
GRADIVO
trgovsko društvo
ZAGREB
Bogovičeva ulica 3.
Brzojavlj: Gradivo Telefon 555

Zahvala.
Za ljubermive izrase sočalja ob priliki prebridke izgube našega ljubčka, edinega sinka
ALOJZIJA
izrekava tem pótom vsem, ki so ga spremijali na zadnji poti, iskreno mhvalo. Posebej se zahvaljujema zdravniku g. dr. Jugu za vso požrtvovalnost, pred duhovščini, slavcemu vodstvu Marijanišča, čč sestram tega zavoda, vsem darovateljem krasnega cvetja, gg. pevcom za ganljive žalostinke, kakor vsem, ki so našu v teh bridkih dnevih podpirali in tolažili. Bog plačaj!
Jesenice, dne 6. marca 1923.
333
Žalujoča Alojzij in Marija Gril.

Zahvala.
Ob priliki prebridke izgube našega nepozabnega soproga, oziroma očeta, brata in tasta, gospoda
Ivana Ravšla
se nam je izkazalo toliko iskrenega sočutja, da ne moremo izreči vsakemu posamezniku posebej svoje zahvale. Zahvaljujemo se zato tem pótom vsem, ki so spremili dragega pokojnika v tako častnem številu na njegovi zadnji poti, posebno pa gosp. ministru dr. Kukovcu za njegove v srce segajoče besede ob odprtem pokojnikovem grobu, pevcom in godni za njih ganljive žalostinke, zastopnikom občin in drugih korporacij, kakor tudi častiti naši duhovščini.
Obrež pri Središču, dne 6. marca 1923.
366
Žalujoči ostali.

ARKO Liqueur Triple Sec

Politični odmevi.

Na preizkušnji

Splošno se priznava, da se je splošni politični položaj v Evropi v zadnjih letih močno izboljšal. Povdarek leži pri tej trditvi na besedi politični položaj. Kajti da se je obstoječi politični red utrdil, ne more nihče ugovarjati, in to tako v novih, narodnih državah, kakor v starih, ki jih je vihra vojne dobe temeljito pretresla. Nevarnost notranjih preobratov, v levo ali desno smer je danes neprimerno manjša, nego je bila še pred nedavnim.

V znanji politiki je orientijski problem premalo pozornost, to je področje nevarnosti, ki jo povzroča, je vendar premalo obširno, da bi mogel resno ogroziti evropsko politično stabilnost. Opasnost bi šele narasla, ako bi se res vmešala sovjetska Rusija in z oboroženo intervencijo izzvala spopad n. pr. na Balkanu.

Ista situacija je z Nemčijo. Ako odštetemo za enkrat gospodarsko stran poruharskega problema, nam ostane za politiko odprta edino le možnost, da nastopi Moskva kot zaveznik Berlina, toda z milijonsko rdečo armado, ne le z bojevitimi papirnimi grožnjami. Ako te armade ni, potem je Nemčija vojaško brez moči. — Ravno zadnje dni pa se množe poročila, ki slikajo kot popolnoma nemogoče, da bi sovjetska vlada mogla nastopiti ofenzivno proti zapadu. Ako bo to prepričanje prevladalo v vsej srednji Evropi, tedaj se bomo tem prej približali odločitvi.

Gospodarska borba v Poruhru še ni prekoračena, brzokone tudi še ni dosegla vrhunca. Kadar se to zgodi, tedaj se bo pokazalo, kako daleč smo tudi od gospodarske konsolidacije. Kajti da je problem reparacij osnovna točka vse gospodarske zgradbe sedanje srednje Evrope, to se je priznalo povsod. Ako problema niso mogle rešiti številne mednarodne konference, ki so se sestajale v ta namen, obstoja še vedno upanje, da ga bo rešila odločna poteza Francije ob Ruhr. V vsakem slučaju pa se bo definitivno odločilo, koliko si moreta drug drugemu razjarjena soseda Nemčija in Francija, in kakšen modus vivendi morata medsebojno skleniti. S tem bo vsaj neznosnega provizorija in vednih, brezplodnih razprav konec in finančniki ter diplomatje v Parizu kot v Berlinu bodo vedeli, pri čem da so.

Ves sistem vojne likvidacije se nahaja v kritičnem stadiju. Obe stranki se dobro zavedata, da kako velike odločitve gre; vsa tri-, štiritletna doba oklevanja in prebrisane igre se je koncentrirala v odločilnem vzroku in odhod gre pot v bodočnost le potom aleksandrovskve odločitve.

Francosko stališče v sporu z Nemčijo

Kot smo pred kratkim poročali, je francoska vlada izdala »Rumeno knjigo«, zbirko dokumentov, ki se nanašajo na reparacijski problem in njega posledice, ki se baš sedaj kažejo v Poruhru. Knjiga obsega zapisnike reparacijskih konferenc v Londonu in Parizu. Naj sledijo nekateri najvažnejši podatki.

Koncem decembra 1922. je nemški poslanik v Parizu obvestil francosko vlado, da bi se gospoda Stinnes in Silverberg rada pogajala z njo. Poincaré je opravljeno vprašal po vzroku teh pogajanj. Izvedel je, da bi se omenjena industrijalca rada dogovarjala glede zamenjave kokska za železne rude. Koks pa ne bi šel na račun reparacij, temveč na račun navadne kupčije Stinnesa in Silverberga. Poincaré je zato preciziral svoje končno stališče z besedami, da bo sporočil željo

Janez Potočnik:

Registracija

Moja menza ob nedeljah in praznikih ne poslujo, zato se mi zgodi, da sem ob teh dnevih navadno brez večerje, kajti državni uradniki sem in si ne morem privoščiti drage večerje v gostilni. Preteklo nedeljo pa me je bog pogledal skozi veliko okno. Človek iz plemena poštonih dolžnikov mi je vrnil 100 dinarjev, ki mi jih je bil dolžan še iz časov, ko smo tudi še ob nedeljah in praznikih večerjali.

Povabil sem prijatelja in sotrpina Toneta na golažek k »Slonu«. Pogledal me je čudno in vprašujoče: »Novac?«

»Niš se ne boj, za dva golaža ga bo.«

Pojeva in zahtevava račun. Izvlečen stodinarski bankovec in ga položim na mizo z vzdihom: »Poslednji Mohikanec.«

Tone pa me pomembno pogleda in strogo roče: »Torej je le res!«

»Seveda, kaj bom brez denarja hodil v gostilno in še koga povabil? Kaj si res misliš, da nimam denarja?«

nemških industrijalcev članom reparacijske komisije.

Kmalu nato je nemški poslanik v Zedinjenih državah obiskal ameriškega državnega tajnika Hughesa, kateremu je sporočil, da je nemška vlada pripravljena skleniti pogodbo, v kateri se Francija, Anglija, Italija in Nemčija obvežejo, da ne bodo v teku nastopnih 30 let napovedale nobene vojne, izvzemši slučaj, da bodo do take odločitve prisiljene od ljudskega glasovanja. Francoska vlada je na to odgovorila, da bi se kaj takega moglo skleniti šele po reviziji ustav v vseh državah, katere predlaga Nemčija za to pogodbo. Sedanje ustave Francije, Anglije, Italije in Nemčije namreč ne poznajo predvidenih plebiscitov, vrhutega pa obstoja pogodba Zveze narodov, ki nudi za podoben slučaj boljša jamstva nego od Nemčije predlagani sporazum.

Nemški poslanik v Parizu je za časa zasedanja pariške konference sporočil francoski vladi, da je nemška vlada izdelala reparacijski načrt, katerega nemški pooblaščenec Bergmann lahko ustno obrazloži velesilam. Vestil o tem načrtu so poslej utihnile. Zato so antantne vlade z Bonar Lawom vred izjavile, da se nepoznani načrt ne more upoštevati. V resnici nemška vlada nikoli ni objavila tega načrta. Ako je imela z njim pošteno namene, zakaj tega ni storila? Prihranila bi bila sebi in celi Evropi težko krizo.

Značilno za oblast Stinnesa in drugih industrijskih magnatov v Nemčiji je dejstvo, da je nemška vlada hotela posredovati kupčije Stinnesa potom svojega poslanika v Parizu. To dejstvo je dokumentarčno dokazano. V kritičnem trenutku, ko trpi cela Evropa na posledicah reparacijske krize, ko se vrednost nemške marke približuje ničli, ne ve nemška vlada sporočiti Parizu nič drugega nego predlog, da bi rada posredovala Stinnesovo dobičkonosno kupčijo za nekaj milijonov!

Prav tako nerazumljiv je nemški predlog glede 30letne vojne vzdržnosti. Evropa je danes tako izčrpana, da se niti pri najslabšem razpoloženju ne more spuščati v večje vojne. Par desetletij bo trajalo, dokler Evropa izleči rane zadnje vojne. A baš po teh dehenjih pride kritični trenutek, ko bodo nemški vojaški krogi lahko mislili na povračilo. Nemška misel glede miru je torej nepoštena.

Dokumenti »Rumene knjige« dokazujejo še eno dejstvo: različni mnenj med Anglijo in Francijo ni principielnega značaja; tiče se samo metode. Bonar Law je 2. januarja 1923. izjavil, da se popolnoma strinja s Poincaréjem glede tega, da Nemčija plača kolikor more. A Nemčija ne bo plačala nič, ako ne bo v to primorana.

Dr. J. St. v P. P.

Tisza o Viljemu II.

Iz Budimpešte poročajo, da bodo iz bivšega dvornega in državnega arhiva v kratkem objavili memorandum, katerega je bilvi tudi pri nas znani madžarski ministrski predsednik Štefan Tisza poslal leta 1917. takratnemu cesarju Karlu. Leta 1917. je bil namreč Tisza pri cesarju Viljemu v nemškem glavnem stanu v Cahah (Aachen) in imel tam z njim polurni razgovor o vojnem in političnem položaju Nemčije in Avstroogrške napram zaveznikom. Po povratku domov je Tisza poslal Karlu memorandum, v katerem pravi med drugim:

»Nemški cesar ni prav nič informiran o položaju na bojišču. On je kompletan fantast, kar se vojne tiče, in na podlagi njegovih idej je povsem izključeno, da

bi se kdaj dosegel mir sporazuma. Zato je za Avstrijo in Ogrsko absolutno potrebno, da Nemčija v bodoče ne obdrži političnega vodstva in komande.«

Memorandum pravi dalje, da mora habsburška dinastija nujno skleniti mir. Proti njemu pa so nemškonaacionalne zahteve po hegemoniji. — Ta novonajdeni Tiszov memorandum dokazuje le, da je rajski (kakor znano, leta 1918. v atentatu umorjen) madžarski državnik res bil mnogo treznejši, kakor se običajno misli o njem. Bil je namreč od nekdanj nasprotnik nemškega imperializma in zato tudi ne posebno priljubljen pri Francu Ferdinandu. Vendar pa je bil le njegov konkurent, ker je zastopal je protinemško, obenem pa tudi ekstremno ma-

Po slovanskem svetu

T. G. Masaryk

Češkoslovaška republika je praznovala včeraj 73. rojni dan svojega prvega prezidenta Masaryka. Ko se je ta po svoji izvolitvi vračal v decembru 1918. preko Amerike in Anglije v domovino in se je pri tem mudil kratak čas v Londonu, je napisal največji svetovni dnevnik »The Times« o njem daljši članek, ki podaja tako izčrpen pregled o življenju in delu tega velikega borca in filozofa, da podajemo glavne odstavke tudi mi svojim čitateljem. »Times« so pisale med drugim: »Prvi prezident nove republike Češkoslovaške je silno skromen in ljubezniv mož. Vse življenje je bil apostol, a nikdar sanjar. Jasnovidstvo, v smislu globokega razpazovanja in gledanja bodočih reči, je njegova značilna poteza. To lastno dopolnjuje prav tako močan smisel za to, kar se da v sedanji dobi uresničiti.«

Po rojstvu je moravski Slovák. Narodil se je 7. marca 1850. v mestecu Hodoninu. Dovršil je ljudsko šolo in postal kovovski vajenec. Toda kmalu je opustil kladivo in nakovalno ter se posvetil strokam, ki so se boljše prilagale njegovemu velikemu talentu. Izobraževal se je vztrajno, dokler ni postal študent vseučilišča na Dunaju in v Lipskem. Nato se je vrnil na Dunaj, in l. 1879. je docent filozofije na univerzi. Pozornost je obrnil nase z delom »Samopomor«, ki ga je označil kot vseobčni znak sočasne Evrope. L. 1882. je bil nastavljen za profesorja filozofije na obnovljeni češki univerzi v Pragi. Hitro je napredoval za razlagalca modernih idej. Stalno je naraščalo število njegovih poslušalcev. Jugoslovanski študentje so prihajali v Prago za njegovim imenom. S tem je bil ustvarjen temelj današnjemu češko-srbskemu-jugoslovanskemu prijateljstvu.

Srbi in Hrvatje pripadajo eni isti narodnosti. Oni sami so živeli kot sosede in skupno, a so ostali slepi za to dejstvo. Ako proučujete njih današnji sporazum, uvidite, da so ga ustvarjali dijaki Masarykovi. V mladosti so odšli v Prago, sedeli ondi v poslušalnici profesorja Masaryka in bili po njem prebujeni k narodni samozavesti. Vrnili so se domov in postali glasniki narodnega prebujenja. Masarykovi dijaki so združili Srbe in Hrvate. Navdihnil so svojo razcepilno domovino z vero v bodočnost. Tako močan je bil vpliv preprostega Slovaka na južne brate slovanske.

Leta 1891. je Masaryk prišel v avstrijski parlament. Opozoril je nase s pogumno kritiko politike avstro-ogrške v Bosni in Hercegovini. A dve leti nato je odločil poslanski mandat. Ni soglašal s takratno politiko češke delegacije na Dunaju. Izjavljal je, da se mal narod zdrži le z vztrajno delavnostjo in vseh smereh. Nikoli se ni pomisljal reči svojemu narodu golo resnici naravnost v oči. Vedno se je postavil proti rodoljubljarstvu, ki se javlja samo s kričanjem.

čarsko konservativno in imperialistično misel ter je vindičiral ves Balkan madžarski nadvladi. Leta 1918. poleti je še potoval po Bosni in sprejel znano sarajevsko spomenico bosanskih Jugoslovancev, katerim je odgovoril, da jih bo zmečkal. V odgovor je dobil: »Poizkusite, in izkrvaveli boste!«

Najdba Tiszovega memoranda je v tem času prav neljuba Nemcem, ki so razvili ogromno časopisno, filmsko, knjižno in vobče moralno propagando po celim svetu, da obrnejo svetovno javno mnenje ter vceptijo svetu prepričanje o nemški nedolžnosti in o hudem trpljenju in krizi, ker so Francozi morali zasesti Poruhrije, da zavarujejo svoje upravljene odškodninske zahteve.

Z veliko odvažnostjo si je upal proglasiti za podvržena dva rokopisa, ki so lu njegovi vrstniki proglasili za narodne dragocenosti. Povod k temu mu je bilo načelo, da narodna kultura ne sme biti zgrajena na laži in nerescni. Češki narod ima tako krasno zgodovino, da se ni treba opirati na izmišljotino.

Kot politični voditelj je privedel češkoslovaško vprašanje pred svetovno javnost. Dokazal je, da ga je možno rešiti le s premembro Avstrije, kar je pomenjalo pri njem z drugimi besedami: »Avstrija mora izginiti!«

Med njegovimi historičnimi in filozofskimi študijami se zlasti odkljuje knjiga »Socialno vprašanje« in pa krasno delo »Rusija in Evropa«, ki je edinstveno svoje vrste.

Masaryk pa je podžigal in podpiral tudi svoje sodelavce pri mnogih delih ter je segal njegov vpliv ne le na vsa mladež češko, nego tudi na velik del Jugoslovancev in Malorusov.

Leta 1907. je bil s splošno volilno pravico poslan znova v dunajski parlament. Smelo je odkrival zločine avstrijsko-ogrškega gospodarstva v Bosni in Hercegovini, branil je Srbe in Hrvate v zagrebškem procesu v decembru 1900. in je leta 1909. pomagal v Friedjungovem procesu razkriti falzifikacije, s katerimi je grof Aehrenthal utemeljeval aneksijo Bosne in Hercegovine.

Ko je izbruhnila svetovna vojna, je Masaryk ostal nekaj časa v Pragi. Organiziral je ondi zvezo s svetom onstran mej. Nato je utekel decembra 1914. v Italijo in se je od tam odpeljal v London.

Takoj je bil priznan za voditelja v narodni borbi za svobodo. Z dr. Benešem in s Stefanikom je tvoril trojico, ki je bila po britski vladi in po ostalih vladah zavezniških priznana za pooblaščenca bodoče države češkoslovaške.

Pomladi 1916. je bil po prof. Miljkovicem pozvan na Rusko. Tam je kmalu spregledal rusko slabost. In koncentriral je vse svoje sile za ustvaritev češkoslovaške armade. Njena usoda na Ruskem in v Sibiriji spada k najbolj dramatičnim poglavjem vojne. Leta 1918. se je vrnil od svojih vojsk preko Vladivostoka, Tokia, Washingtona in Londona na Češko.

Prof. Masaryk, veliki filozof in borec, je dospel v Prago 21. decembra 1918., da prevzame naloge prvega češkoslovaškega predsednika. Sprejem, ki mu ga je pripravila Praga, je bil tak, kakršnega ni doživel še noben kralj. Dne 22. decembra 1918. popoldne so se sešli na praškem gradu člani Narodne skupščine in zastopniki prijateljskih držav.

Slovanske beležke po poljskih listih

O dr. Ivana Tavčarja, »velikem pisatelju in politiku slovenskem«, je prinesel daljši referat varšavski »Kurjer Polski« v št. 54.

V preteklem letu je »Svetovna federacija hrščanskih akademikov imela v Pekingu konferenco; udeležili so se je poleg drugih tudi delegati čeških in poljskih akademikov. Razpravljalo se je o pacifikaciji sveta in o »razoroženju sovraštva«. Nemško miadino sta tam zastopala — bivši državni kancelar dr. J. Michaelis in dr. Hein, profesor filozofije na univerzi v Jeni. Michaelis je branil nemško politiko med vojno; gjenjen, s solzami v obeh je bil vedil delegatov, naj bi za sedanje stanje sveta ne valili odgovornosti samo na nemška pleča. Ni baje brez uspeha govoril. Poljsko akad. miadino je zastopal Tadej Mitava; ta je bival 2 meseca na daljnem Vzhodu, predaval po kitajskih in indskih univerzah o Poljski ter skušal se poglobiti v mišljenje mladega pokolenja azijskega Vzhoda, ki je baje polno idealne poštvovalnosti in moralnega entuziazma.

V Kijevu se je pred tednom dni otvoril Veliki Sejem (Zbor), »Trgi Kijevski« ali »Trgi Vzhodni«; udeležuje se ga tudi poljska industrija; pri svečani otvoritvi so poljski govorniki naglašali, da je poljska udeležba znak političnega mišljenja o gospodarskem sodelovanju z Rusijo.

Varšava ima lepo število gledališč: Teatr Wielki, Rozmaitości (Raznoterosti), Reduta, Teatr Polski, Teatr Mały, Teatr imena Boguslawskiego, Komedija, Teatr Nowy, Nowosci, Qui proquo, Stanczyk, Teatr Dramatyczny, Teatr Prasiel in Opera, torej 13 gledališč in opero.

Iz Solije piše poseben korespondent varšavskemu »Kurjeru Polskemu« (št. 53), da so stromljenja vlade Stambolskega po sporazumu z Jugoslavijo iskrena; odkar se je na konferenci v Lausani pokazalo, kaka nevarnost preti Balkanu, če se vprašanje Bliznjega Vzhoda ne reši, je vsa bolgarska javnost spoznala potrebo, se kočno spraviti z Jugoslavijo.

Lužički Srbi v Budyšinu so dobili svoje zabavno-kulturno središče, »Bjesado«; Bjesada se je sicer že ustanovila 1850, a je pozneje povsem zaspala; zdaj je zopet oživela; glavna opora sta ji gospoda Šimaneč in Šolta.

Nekoliko primere med Češkoslovaško in Jugoslavijo

Pred nedavnim so se objavili definitivni rezultati občnega ljudskega štetja z dne 15. februarja 1921 v Češkoslovaški. Zanimivo je primerjati te rezultate z onimi ljudskega štetja v naši kraljevini, ki se je vršilo dne 31. januarja 1921. Pri nas so se publicirala po časopisju šele prva poročila, definitivnih rezultatov pa še ni. Povrh je pri nas treba jemati v poštev, da je bilo ozemlje pri Sušaku in v Dalmaciji okupirano po Italijanih in da so za to ozemlje na razpolago le stari podatki iz leta 1910.

Češkoslovaška ima vsega skupaj 13.611.000 prebivalcev na 141.000 km², dočim ima Jugoslavija 12.056.000 ljudi na 248.000 km². Jugoslavija je tedaj po površini za 107.000 km², to je 43 % večja nego Češkoslovaška, po številu prebivalstva za poldrugi milijon slabjša. Pri nas je naseljenih petmetakem le 48 ljudi na 1 km², v bratski republiki pa 96,5, to je še enkrat toliko ko pri nas. Vzroke večji obilnosti je iskati predvsem v večji kulturi, neprimerno bolj razviti množestranski industriji, dočim po rodovitnosti in prirodnih bogastvih samih naša kraljevina ne zahtaja za Češkoslovaško.

Državne narodnosti, to je češkoslovaške, je v republik 8.706.957 ljudi, to je 65,5 %, pri nas pa je srbsko-hrvatsko-slovenske narodnosti 9.989.299 ljudi, to je 83 % celokupnega prebivalstva. Republika je tedaj izlatno

je bil leto dni na tujem in se je vrnil domov umret, pa Tone mi ni dal izgovoriti.

»Tvoj Mohikanec je corpus delicti in pričča, da si se dal registrirati v Wolfovi ulici št. 1./«

»Pri radikalih? Ah, šele zdaj vem, kam meriš. Raje bi bil naravnost povedal, ne pa jezil človeka. Nisem se registriral,« sem mu odvnil pomirjen in veed, da se je pogovor vendarle razmotal.

»Škoda. Mohikancev imajo tam na kupe in odprte roke baje imajo za trepečega brata.« dodal Tone.

»Spravil si me na krasno misel! Upajva, da za registracijo še ni prepozno. Sicer so smetano pobrali že drugi, ampak kaka malenkost bo pa vendar menda še ostala. Midva sva pač bedaka, dragi Tone. Dvorni svetnik A., vladni tajnik E., nadkomisar C., min. podtaj. C., moj šef, tvoj šef in bogve koliko drugih se je že zapisalo. Našega pisarniškega oficijala vidim že cel teden, da ob desetih je žemlje z gnjatjo! Samo midva sva tepeca. O, Tone, dobrotnik, ta misel je denar! Jutri greval! Denar leži na cestih! V Wolfovi ulici je kar nastlano z njim, vse krivi hrbte in pobira, samo midva sva osla. Takoj jutri greva, do 18. marca bodo še dajali, ni vrag, da ne bi.«

»Jaz bi že, ampak registracija...« se počese Tone za ušesom.

»Ah, kaj! Pecunia non olet.«

»Et registratio non olet.« je umestno pristavil Tone.

Greemo v radikalne!

A. P. Čehov:

Lep konec

(Poslovenil S. Borisov.)

Ko ni bil nekega dne nadsprevodnik Styčkin v službi, je sedela pri njem Ljuba Grigorjevna, solidna, debela gospa pri štiridesetih letih, pečajouca se z ženiutim posejdomanjem in z raznimi drugimi stvarmi, ki se o njih navadno le potihoma govori. Styčkin, nekoliko v zadregi, toda resen, odločen in strog kot po navadi, je hodil po sobi, kadil smedko in pripovedoval:

»Zelo me veseli, da vas poznam. Semjon Ivanovič mi je vas priporočil, da mi lahko pomagate v precej košljivi, a zelo važni zadevi, tičouči se sreče mojega življenja. Jaz sem star 52 let, Ljuba Grigorjevna, to je stara, ko jih ima že veliko odrasle otroke. Službo imam stalno. Dasi nimam velikih dohodkov, bi vendar lahko preživljal poleg sebe tudi ljubljeno bitje in otroke. Povem vam med štirimi očmi, da imam razon plače še denar v banki, ki sem si ga prihranil s skromnim življenjem. Sem odločenega in treznega značaja. Živim »edno in zmerno, tako da me marsikdo lahko ima za vzled. Samo ene stvari nimam — domačega ognjišča in tovaršice, in tako živim od danes do jutri kot kakšen nomadski Madžar, brez zadovoljnosti in z nikomur se ne morem posvetovati. Če sem bolan nimam nikogar, da bi mi dal vode ali kaj drugega. Razen tega. Ljuba Grigorjevna, sušou v družbi rakone vedno

večji ugled kot samci. Sem izobražen in premožen; toda če vse presodimo do temelja, kaj sem pravzaprav jaz? Kočar, prav tako kot kakšep katoliški duhovnik. Zato bi zelo želel stopiti pred oltar, to se pravi stojiti v zakonski stan s kakšno vredno osebo.«

»Dobra misel!« je vzdihnila posejdomalka.

»Samec sem in v tem mestu ne poznam nikogar. Kam naj grem in na koga naj se obrnem, če so mi vsi ljudje tuji? To je tisto, zaradi česar mi je Semjon Ivanovič svetoval, obrniti se na tako osebo, ki je specialist v tej stroki in ki je njen poklic določati ljudem usodo. Zato vas nujno prosim, Ljuba Grigorjevna, da mi s svojim sodelovanjem pomagate napraviti srečo. Vi poznate vse mestne neveste in mi lahko preskrbite pravo.«

»To lahko...«

»Jejte, prosim vas...«

Kospreec k ustom in pila, ne da bi se nakremžila.

»To lahko,« je ponovila. »Kakšne neveste je želite, Nikolaj Nikolajevič?«

»Kakšno? Kakršno pač Bog da.«

»To je sicer božja volja, toda saj ima vsakdo svoj okus. Ta ima raje kostanjeve, oni blondinke.«

»Vidite, Ljuba Grigorjevna...« je rekel Styčkin in solidno vzdihoval.

»Jaz odločen in značajan človek. Zamne pride lepota in sploh zunanost šele nazadnje v pošev. Fajti, saj veste, kaj pa ima človek od lepote, in lepo bano je dosti srbti. Jaz mislim.

bolj obdarjena z narodnimi manjšinami nego naša kraljevina.

Nemec je v Češkoslovaški 3 milijone 123.448, to je 23,4 % ali ena četrtnina v Jugoslaviji 512.207, to je 4,3 odstotkov. Nemci bivajo tamkaj povojni kompaktno v perifernih delih republike, pri nas pa bivajo vsi raztreseni med ostalim prebivalstvom.

Madžarov ima republika 747.066, to je 5,6 %, naša kraljevina pa 472.079, to je 3,9 %. Kompaktno so nastajali v republiki nekoliko bolj nego pri nas.

Drugi Slovanci (Rusini, Poljaki) je v republiki 537.318, to je 4 %, pri nas (Čehoslovakov, Rusinov, Poljakov) 202.972, to je 1,7 %. Zopet so

naše slovanske manjšine raztresene, češkoslovaške pa bivajo kompaktno v obrobem delu države. Ostalih manjšin je v republiki 28.052, pri nas (Arnavtov, Rumunov, Turkov itd.) je 879.158, to je 7 %.

Po veri primerjanje nima smisla, ker so razmere popolnoma drugačne.

Naglasiti je še, da imamo oboji opraviti z diferenciacijo v državnem narodu samem. V tem pogledu pa so v republiki vendarle na boljšem, ker imajo tamkaj le dve skupini, češko in slovaško, z odlično številčno in kulturno prevlado prve, pri nas pa imamo, kakor dovolj znano, več raznih malih individualitet.

Socialna politika

Zavarovanje rudarjev

Uradni list od 6. februarja 1923. prinaša pod zaporedno št. 87 neko odločbo iz pisarne glavne rudarske direkcije ministrstva za šume in rudnike, s katero se spojitve rudarskih bratovskih skladnic z občin delavskim zavarovanjem odloga do dne 1. julija 1925.

Odločba je izdana na podlagi sklepa seje ministrskega sveta z dne 2. julija 1922. in išče svojo pravno utemeljitev v § 211 zakona o zavarovanju delavcev z dne 14. maja 1922.

Ker § 211 cit. zakona pravi, da se more le izvajanje zavarovanja za posamezne pokrajine odgoditi do 1. julija 1925. ne pa izvajanje zavarovanja za posamezne stroke delavcev, je ministerjalni sklep jasno protizakonit. Takih protizakonitosti bi si ministerjalni svet nikakor ne smel dovoljevati, četudi je to zaradi popolnega neznanja soc. zavarovanja pri gotovih ministrih razumljivo.

Zakon od 14. maja ureja meritorno načrto zavarovanje za vse panoge delavstva in je po zakonu kot izključni in edini nosilec celotnega zavarovanja. Osrednji urad za zavarovanje delavcev. Le nameščenci državnih železnice so od tega skupnega zavarovanja na podlagi zakona izzeti in jih zavaruje država sama.

Temu osrednjemu uradu je podrejeno tudi zavarovanje rudarjev. In ako ministerjalni svet s svojo odločbo pravi, da se zavarovanje rudarjev nima združiti z občin delavskim zavarovanjem, je ta čin odločno protizakonit in dokazuje, kako malo resno se smatra pri nas soc. zavarovanje. Zakon je tu in zakon se more izpreminjati le z zakonom. Vsako očitno izobijanje zakonu mora vzbuditi neznanje v svetosti zakonov in postavi!

Dolžnost osrednjega urada je, da čuva svetost zakona o socialnem zavarovanju in da proti taki nezakonitosti vložiti tožbo na državni svet.

Nečemo razmotrivati o tem, v koliko je ta v zakonu izražena spojitve celotnega delavskega zavarovanja praktična in koristna in v koliko bi bilo mogoče koristnejše zavarovanje po strokah (kakor je bilo v Avstriji), poudariti pa moramo svojo zahtevo, da je treba zakon izpeljati — in če je to dejansko nemogoče, da se zakon rednim putem, potem zakona, spremeni po zaslišanju vseh prizadetih interesentov.

Omenjena odločba ministrskega sveta ne ustvarila nevzdržno stanje.

Danes se rudarsko nezagodno zavarovanje ne izvaja prav nikjer. Bratovske skladnice, ki so po zakonu krajinski organi osrednjega urada, se branijo posebej izvajanje nezagodnega zavarovanja in se opirajo pri tem na cit. odločbo, osrednji urad se drži veljavnega zakona in hoče, da nezagodno zavarovanje posebej bratovske skladnice, ki tega počejo storiti, delavska zavarovalnica soper nezagode, ki je do 1. julija 1922. izvrševala nezagodno zavarovanje, ne ob-

stoja več. Tako visi rudarsko nezagodno zavarovanje v zraku. To je ono zavarovanje, za katerega so rudarske organizacije v Avstriji bile hud boj od leta 1888. tja do leta 1914. Ali rudarske organizacije in njih kričava politična zastopstva tega zavarovanja ne smatrajo več za potrebno in se jim zdi bolj važno demagoško sanjarjenje o republiki in komunizmu? Ali jim ni najbolj potreben vsakdanji kruh?

Tudi, ako bi bile bratovske skladnice, oziroma rudarska oblastva, pripravljene izvajati nezagodno zavarovanje, tega ne morejo storiti, ker njih sestava ni prilagodena predpisom novega zakona.

To stanje je nevzdržno. Celih 7 mesecev se ni priznala rudarjem nikaka nezagodna renta. In tam v rudarskih revirih ponosreženi rudarji pač ne morejo pogrešati nezagodnih rent.

Ostre besede nam silijo v pero. Spominjamo se na pisavo naših demagoških listov, ki imajo za delavstvo le polno bobnečih pisanih besed — pa nič dejanj. Vemo, da bo vstal demagog in bo zakričal, da je demokratska stranka kriva, da je danes nezagodno zavarovanje rudarjev ukinjeno. Pa naj ve, da bi demokratska stranka, ki vesled demagoškega hujkanja danes med delavstvom ne uživa tistega zaupanja, ki ga po svojem socialnem delu zasluži, vprašanje rudarskega zavarovanja, uredila v splošno zadovoljnost, da ni pri nas zavladala najhujša reakcija, kateri predsedujejo radikali in kateri s hujkanjem ministrija vse stranke od komunistov do klerikalcev. Tu je zopet ena točka praktičnega socialnega dela, dela za vsakdanji kruh. Pa vse spi, niti protestov ni!

Bivši minister dr. Zerjav je pripravil v zmišlu § 28 provedbene naredbe k zakonu o soc. zavarovanju v Ljubljani, Beogradu, Somboru, Sarajevu in Zagrebu ter ustanovitev posebnih strokovnih komisij z dolžnostjo, da s svojim strokovnim znanjem pomagajo izvesti soc. zavarovanje.

Kje so sedaj te komisije in kaj delajo? Zahtevamo v tem oziru več dela in manj hujkanja. Delavstvo bo za delo bolj hvaležno.

Naseljevanje na jugu naše države. Ministrstvo za agrarno reformo je v južnih pokrajinah naše države naselilo večje število kolonistov. Uradni podatki pravijo, da znaša število kolonistov 2456. Največ zemljišč so kolonisti zavzeli v bregalniskem okraju, in sicer 15.772 ha. Nato pride kosovski okraj, ki ima 14 tisoč 559 ha. Tu si je zgradilo hiše 1672 kolonistov. 65% teh hiš je zgrajenih v turškem slogu, 31% v srbskem, ostale hiše pa so ciganskega tipa. Kolonisti so si zgradili svoje hiše s pomočjo agrarnih zajednic, ki so jim dale les, opeko in okna; kamenje in ostali material so si nabavili kolonisti sami. V Metohiji se je naseljevanje izvedlo v zelo majhnem obsegu. Tu je naseljenih samo 132 rodbin.

Zanimiv predlog. V Beogradu so zborovali oni, ki zidajo nove hiše, pa ne morejo naprej, ker ni denarja. Hipotekarna banka jim je pač dovolila svoječasno kredite, ali draginja je tako narasla, da ti krediti ne zadostujejo, ne-dograjene hiše pa čakajo. Stavljenci so bili razni predlogi, najbolj zanimiv pa je bil predlog iznajdatelja «Balkan», ki je zastopal mnenje, da bi bilo najbolje, ako bi se izdalo za celi dve milijardi dinarjev novih bankovcev in s tem bi se dogradile hiše, na točaj dinarja ne bi pa to čisto nič vplivalo! Res imeniten predlog! «Balkan» bo gotovo kmalu predlagal, da se tudi draginja odpravi na ta originalen način.

Mednarodna razstava za zdravstvo. Povodoma stoletnice Pasteurjevega rojstva se letos meseca junija otvori v Straseburgu mednarodna razstava za zdravstvo, ki se je udeležile vse evropske države. Na razstavi hočejo evropske države pokazati najboljše, kar se je v zadnjih letih doslo na polju higijene.

Ministrstvo narodnega zdravja na Poljskem. Pred kratkim je poljski državni zbor z glasovi desnice (nacionalistične) in centra (Kmetka ljudska stranka) sprejel resolucijo, naj bi se ministrstvo narodnega zdravja ukinilo in njega delokrog prenese na poseben oddelek raznojnega ministrstva. Človek težko razume, kako more glavni organ konservativne desnice to resolucijo Sejma imenovati «izjemno zdravo». Organi levice, ki so izraz mišljenja današnje vlade generala Sikorskega, pišejo ogorčeno proti «lahkomiselni resoluciji» ter se šušijo ljudski stranki, ki v zvezi z levico sicer podpira vlado, da se je tej stvari postavila na stran desnice. Poljski preti često

nevarnost, da se nalezljive bolezni zanesajo v njo iz Rusije in je tem neumnasteje, da se omalovažuje delovanje ministrstva za narodno zdravje. Seveda desnici ni všeč, da minister za narodno zdravje ni njen človek. Sicer pa je po od resolucije do sklepa in do izvršitve sklepa — dolga. Zdravniška društva protestirajo.

Čast komur čast! Poročajo nam: Društvo stanovanjskih najemnikov v Ljubljani prihajajo v zadnjem času pogosto pritožbe o brezobzirnem povišanju najemnin. Nasprotno pa je prejelo od več strani tudi še ugodna poročila, iz katerih je razvidno, da je tudi še nekaj dobro-srčnih in nesebičnih ljudi, ki znajo upoštevati sedanja ljudsko bedo. Krašen vzgled uvidevnosti in upoštevanja današnjih mizernih časov hišnih posestnikov je pokazala n. pr. tvrdka Kmet & Comp. v Ljubljani. Gosposvetska cesta št. 8, o kateri je dobilo društvo najemnikov sledeče poročilo: «Dasiravno stoji hiša na najlepšem kraju mesta, je najemnina zelo nizka, tako plačuje stranka, ki ima v I. nadstropju stanovanje, obstoječe iz dveh velikih sob, kuhinje in verande, na leto 1800 kron, druga stranka, ki ima v I. nadstropju štiri lepe sobe, predstobo, kuhinjo in verando letnih 2400 kron najemnine, v drugem nadstropju pa plačuje stranka za enaka stanovanja še manj. Poleg teh nizkih najemnin pa da popravlja g. Kmet v svojem človekoljubju vsa popravila pri vseh strankah. Glede enormnega povišanja najemnin je g. Kmet izjavil: «Imam v hiši same uradnike, ki s svojimi prejemki niti živeti ne morejo, zato jim tudi ne povišam najemnine.» Tako poročilo, kateremu pač ni treba komentarja, samo pove vse.

Kulturni pregled

Mariborsko gledališče

Urbi, grof celjski. — Pri treh mladenkah.

Kakor je štatelem «Jutra» znano, je prosilavlo mariborsko gledališče jubilejski skladatelj Parne z vprizoritvijo njegove prve in sploh prve slovenske opere «Urbi, grof celjski». Tudi o operi sami in njenem postanku je «Jutra» že razpravljalo. Pripomnil bi le še, da trpi tudi ta Par-mova opera na isti napaki, kakor žal skoro vse naše domače opere: na slabem libretu; ki ima premalo dejanja. Sicer bi doživela opera pri res lepi godbi še vse slajnejši uspeh.

Ze prvi takti nas popeljejo v prijazne solnčne kraje celjskega gričevja. Vsa glasba je vesela in ima mnogo sorodnosti z italijansko. Pozna se pač, da je skladatelj živel mnogo med tem lahkoživim, veselim narodom. Glavni sestavni del skladbe so ljubke melodije in vsaki solist ima priliko pokazati svojo umetnost prednašanja. Kar se tiče izvajanja, se mora pripoznati, da so opero v splošnem dobro izvajali. Potrudi se vsi pevci, kakor tudi zbor, da podajo najboljše, kar zmorejo.

G. Arhipov v ulogi Urba je zopet pokazal, da se s pridnim, smotrenim delom marsikaj doseže. Njegov blaglasen glas, točni nastavki, intonacija in jasna izgovarjava nam vedno zopet ustvarjajo lep užitek. Ga. Mitrovičeva kot Marjetica nam je podala ljubko nevesto. Pevsko in igralsko nalogo je nad vse hvalevredno rešila. Odč. Kogejeva (Jerica) ji je bila zvesta družica in ji je vrlo dobro sekundirala. Omeniti pa moramo tudi g. Cepiča, ki je prvkrat pel večjo ulogo, in sicer župana Pengarja. Mladi mož ima še prihodnost, le mnogo dela stane umetnost. Z vztrajnostjo naprej. G. Grom (glasnik) je tudi rešil svojo nalogo prav dobro. Neprijetna pa je bila situacija za g. Ježa v ulogi Ivana. Trema, indispozi-

cija, utrujenost glasu, največ pa gotovo ta nesrečna rampa — vse to je vplivalo, da je v prvem aktu nekoliko nad navadno mero distoniral. Toda kot diletantu, ki je prvič nastopil, se to ne sme šteti preveč v zlo; zato je v drugem in tretjem dejanju tudi boljše pel. Ta slučaj pa naj bo gledališki oziroma mestni upravi resen memento za odpravo rampe.

Kakor so se potrudiли pevci, se je tudi režiser g. operni ravnatelj Mitrovič, čeprav v marsičem morda ni prave zadel. Človek bi sodil po sceneriji, da težijo Tcharice v Dolomiti. Tudi hiše tedanjih prebivalcev niso bile enonadstropne, temveč prtilične in s slannato streho. Nadalje kranjskih avb skoro gotovo Tcharčanke niso nosile. G. režiser gotovo to sam ve, pa si ni mogel pomagati. Blagajna...

Pevski zbor se je dobro odrezal v petju, slabše v igri. A o tem drugič. Orkester je bil v splošnem dober.

Na večjih odrih bi se dala opera izvesti vse impozantnejše. V Mariboru manjka osebja in kostumov. Čudno, da se od leta 1894. do danes ni nikdar uprizorila. Glasbeno prav gotovo zasluži, bolj kot marsikatero tuje delo.

Drugo delo, ki ga uprizarja te dni mariborsko gledališče, je opereta «Pri treh mladenkah», znana nemška iz Schubertovih melodij sestavljena «Dreimäderlhaus». Podjetna je naša gledališka uprava, to ji je treba priznati in s to novo opereto je obogatila repertoar za stalno privlačno točko.

Opereta kot muzikalno delo je lepa, zato jamči že dejstvo, da jo tvorijo spretno izbrani in zloženi komadi iz Schubertove bajne zakladnice. Žal pa je prevod tako škandalozen, da v izdatni meri kvari užitek. Spregovorili bomo še o njem.

V Mariboru so, vsaj sprva, igrali opereto prepočas, tako da se razvija dejanje nekam zaspano... V ostalem so se gledalci potrudiли, pred vsemi gdč. Pet-

kova kot gospa Brametzbeger. Ustvarjala je liščno, kot si jo le moremo želeli. Pravi dunajski original. Tudi gdč. Savinova kot demoišle Lucila Orizl, dvorna operna pevka, prinaša mnogo življenja s svojim temperamentom. Prav pohvalno moramo omeniti g. Arhipova v ulogi Schuberta. Za ulogo je kakor ustvarjen. Izborno pada neokretnega, boječega Berlija in tudi glasovno, akoravno bariton, mu ni ničesar oporekati. Le slovenščina mu še nagaja. G. Rasberger kot dvorni steklar Tschöll, je na svojem mestu, in marsikateri zdrav dovtip je razveselil občinstvo, ki je dozdaj še vedno napopnilo gledališče. Arijo «Glej, stara, glej» je sicer dobro zapel, vendar pa prevod ne odgovarja smislu originala. Tudi maia Rasbergerjeva kot pikolo nastopa kakor bi bila velika. G. Janko kot baron Scherber pozablja, da predstavlja plemiča začetkom 19. stoletja. Tedaj so bili to elegantni gospodje. Obleka pa ni vse. Glede petja bi bili zadovoljni, le moči mu včasih zmanjka. Ga. Mitrovičeva pa je nekako preveč prisiljena in poslušalec ima občutek, da ji ne gre od srca. Pevske točke dobre, glas prijeten, le premalo življenja. Sicer pa je pri reprizah vedno boljša. Komična figura Novotnyja, g. Tomasič, bi lahko izzvala še večje salve smeha, toda podati ga točno po izvorniku ni mogoče. Druge manjše uloge so dobro zasedene, le več življenja bi bilo treba. Režija g. Rasbergerja je dobra. Tudi kostumi so prav lepi, tako da je imela predstava v splošnem dober uspeh in je občinstvo še vedno v polni meri zadovoljilo. V. S.

Nova slovenska drama. Naš dramatik Pavel Gollia je dovršil novo dramo iz vojne dobe z naslovom «Tesarjev sin». Dramo bo avtor v kratkem izdal.

Ljubljanska opera in noviteta. Bodoča operna noviteta bo Webrov «Carostelec», opera iz romantike, ki si je po svoji muzikalnosti in naprednosti v kratkem obojila evropske odre. Opera bo uprizorjena približno ravno za Webrov jubilej. Wagnerjev «Thausnuser», ki je stal na načrtnem programu naše opere, se zaradi finančnih težkoč to sezono ne more uprizoriti in se odloži, žal, za pozneje. Namesto njega bomo čuli Verdijevo opero «Traviato».

Novo slovensko glasbeno delo. Izvirno domače simfonično delo slišati pri nas je že dogodek prve vrste. Pred kratkim smo čuli prvi čisto slovenski orkestrski spored, na katerem je zavzemal prav odlično mesto Antona Lajovica «Adagio». Isti skladatelj je nedavno dovršil novo veliko vokalnno instrumentalno delo v obliki skladbe na beedilo 41. in 42. Davidovega psalma, in sicer za veliki orkester, tenorsolo in mešani zbor. Začetkom aprila se bo kontata izvajala s pomočjo orkestra Zveze godbenikov za Slovenijo, Orkestralnega društva Glasbene Maticе, Matičnega zbora in opernega solista, tenorja Simenca. Delo bo dirigiral g. Niko Stritof, ki bo delo prav tako izvrstno našudiral, kakor smo vajeni od njega. Na istem koncertu se bo izvajala tudi Beethovenova VIII. simfonija. Pričakovati moremo torej velikih in lepih glasbenih prireditve, posebno ker je tudi na sporedu koncerta Muzike dravske divizije 12. t. m. Beethovenova V. simfonija, ki jo bomo še v tretjih v Ljubljani z veseljem poslušali.

«Sakuntala». Dr. Josip Cerin izvaja na svojem simfoničnem koncertu v ponedeljek dne 12. marca ob 8. zvečer v veliki dvorani hotela Union med drugim tudi Goldmarkovo overture k «Sakuntali». V naslednjem podajamo kratko vsebino. Sakuntala, hčerka ninfe, vzgojuje kot svojo rejenko poglavar neke svečeniške kaste v njenem spokorniškem gaju. Veliki kralj Dusehanta zaide na lovu v gaj pobožnosti, ugleda Sakuntalo in kma-

da pri ženski ni glavna stvar zunanost, nego notranost; to se pravi, da ima dobro dušo in lepe čednosti. Pijte, lepo vas prosim... Seveda bi me zelo veselilo, če bi bila okrogla, toda to ni prvi pogoj za skupno srečo; glavno je razum. Prav za prav pa ženska niti razuma ne potrebuje; sicer ima visoke pojme o sebi in misli na razne ideale. Brez izobrazbe ni danes človek nič, to je resnica; toda izobrazbe so različne. Dobro, če bo znala žena francoški ali nemški, razne jezike — izvrstno; toda kaj boš imel od teh čenčarij, če ne bo upala, recimo, pritihi gumba? Jaz sem pobrazen; lahko rečem, da govorim s hmezom Kanitelinom kot sedaj z vami; vendar sem preprostejša značaja. Jaz potrebujem priprostejšega dekleta. Glavna stvar je pa, da me bo spoštovala in da se bo zavedala, da sem jo jaz osrečil.»

«Stara reč.»

«No, sedaj pa pride poglavitna stvar... Bogate ne maram. Ne dobljujem si take nesramnosti, da bi se oženil zaradi denarja. Nočem, da bi jaz jedel za ženin denar, ampak, da bo ona za mojega in da se bo tega zavedala. Pa tudi revne ne potrebujem. Dasi sem premožen in se ne želim iz katerihkoli interesov, nego iz ljubezni, mi vendar ni mogoče vzeti revne, kajti, saj sami veste, da se je sedaj vse podražilo in da bodo otroci.»

«Lahko se dobi tudi kakšna z do-» je rekla snubačka.

«Jajte, prosim vas...»

Za pet minut sta obmolnila. Posredovalka je vzdihnila, poškilila na sprevednika in vprašala:

«No, gospod, kaj pa tako... ali bi potrebovali kakšno priležnico? Imam dobro blago. Ena je Francozinja, ena pa Grkinja. Zelo vredne...»

Sprevednik je pomislil in rekel:

«Ne, hvala lepa. Dovolite, da vas sedaj, ko vidim pri vas tako dobro voljo, vprašam, koliko boste vzeli za svoj trud glede neveste?»

«Jaz ne zahtevam veliko. Dajte petindvajsetrubljevo in blago za obleko, kot je navada in hvala... Za doto pa posebej. To so pa že drugi račun.»

Styčkin je prekrizal roki na psih in se molče zamislil. Ko se je premislil, je vzdihnil rekoč:

«Drago je...»

«Prav nič ni drago, Nikolaj Nikolaj! Včasih, ko je bilo dosti porok, smo računali tudi črneje, ampak danes — kakšni so naši zaslužki? Ob postu si lahko vesel, če zaslužiš na mesec dve petindvajsetrubljevi. Pa že tako, ljubi moj, ne moremo od samih porok živeti.»

Styčkin se je v dvomih ozrl na posredovalko in skomignil z rameni.

«Hm!... Mar sta dve petindvajsetrubljevi premalo?» je vprašal.

«Kajpada premalo! Poprej smo dobili včasih po sto rubljev.»

«Veste, Ljuba Grigorjevna, s takimi dividendami vam ne bo težko sestaviti partije.»

«Meni?» se je zasmejala posredovalka. «Jaz sem stara...»

«Nič ne de... Postavni ste, polnega belega obraza in tako dalje.»

Posredovalka je bila v zadregi. Tudi Styčkin je bil v zadregi in se je vsedel k njej.

«Vi ste lahko zelo simpatični,» je dejal. «Če dobite odločnega, solidnega in poštenega moža, potem se mu lahko pri njegovih plači in z vašim zaslužkom zelo prikupite in dve duši boste živeli kot ena sama.»

«Bogve, kaj govorite, Nikolaj Nikolaj!...»

«Kaj pa? Jaz nisem vendar nič...» Nastopil je molk. Styčkin se je glasno usesnil, posredovalka pa je zarlela in sramežljivo gledaje nanj vprašala:

«Koliko pa vi dobite, Nikolaj Nikolaj?»

«Jaz? Petinsedemdeset rubljev. Če se ne štejejo nagrade... Razen tega imam dohodke od stearinovih sveč in zajcev.»

«Ali se pečate z lovom?»

«Ne, zajci pravimo potnikom brez vozovnih listkov.»

«Še trenutek molka. Styčkin je vstal in razburjeno hodil po sobi.»

«Kaj je še treba premišljati? Vi mi ugajate in vaše lastnosti se strinjajo z mojimi. Jaz sem odločen in trezen človek, če vam že ugajam, potem... kaj je boljšega? Dovolite, da vas smem snubiti!»

Posredovalka se je hitro zasmejala in trčila s Styčkinom v znamenje, da se strinja.

«No,» je rekel srečni nadsprevednik, «sedaj pa dovolite, da vam razložim, kakšnega vedenja in življenja želim od vas. Jaz sem strog, odločen in želim, da bi bila tudi moja žena stroga in da bi vedela, da sem jaz njen dobitnik in zanjo prvi za Bogom.»

Usedel se je, globoko vzdihnil in začel razlagati nevesti svoje nazore o družinskem življenju in o ženinih dolžnostih.

Sodnik Bucek

Sedaj se toliko govori o prisodnikih, sodnikih laikih, o skabinih itd. Naj zato povem, kako se je godilo meni, ko sem bil dva dni prisodnik pri obrtnem sodišču.

To je bilo že dokaj pred vojno. Takrat sem štel še med tiste spodobneče, ki imajo lastno ognjišče in obrat in malo časa, zato jih pa izvolijo ali imenujejo za takšne častne posele. Saj me danes ne bi več!

Praden sem se podal na sodišče, sem razmišljal, kakšna obleka se spodobi za obrtnega prisodnika-sodnika. Prak je bil seveda nemogoč, in vendar je treba običej nekaj posebno spodobnega in pravnega. Tako sem končno oblekel dolgo, pri nas tako zvano salonsko sukno in si privezal krog vratu črno ovratnico.

Prisednika sta po dva, eden na desni, drugi na levi. V sredi pa sedi sodnik v lepem črnem talarju z vijoličnim robom.

Ko stopim v razpravno dvorano, gledam najprej, kje je moj sotrpin, drugi prisodnik. In glej, to je plavalca gospod z zelo moškimi brki. Obleden je pa v svetlovi žaket in ima zeleno in modro prižasto kravato.

Ta dan nisem hmel posebnega veselja nad procesi, katere smo razpravljali, čeprav bi bili sicer prav zanimivi. Ves čas sem pogledoval mimo gospoda svetnika na tovariša prisodnika v sivi obleki. Na tihem sem se salamskno jezil, zakaj nisem tudi jaz prišel v svetli obleki, ampak sem se biamiral s svojo črnino. Opazil sem pa, da me tudi moj sosed skrivaj pogleduje in da tudi ni posebno srečen in razodovoljen.

No, pa za vsako holecitno najdeš zdravilo, in prihodnjič jo primaham na zasedanje v najsvetlejši obleki, kar sem jiti takrat imel v omari.

Ko stopim v razpravno dvorano — uff! Danes ima pa moj tovariš črno sukno in kravato. Prezentirava se torej javnosti enako pisano, kakor zadnjič, le v drugem vrstnem redu.

Spregovorila nisva midva prisodnika nikdar besedice med seboj. Sovražila sva se. Oba pa sva bila zadovoljna, da nama slučajno ni bilo treba še k tretji seji, ker oba ne bi bila vedela, kaj naj storiva...

Gospod svetnik ni črnil besedice o tej zadevi. Opazil pa sem, da je med vso razpravo igral zadovoljen smehljaj okrog njegovih obrbljen ustnic. Bil je najbrž eden onih dobrušnih sodnih svetnikov, ki jih je sedaj vedno manj...

Porofa

LJUBLJANSKA POROTA.

Ljubljana, 7. marca.

Tajnosti zakotne borze.

Porotno sodišče v Ljubljani je razpravljalo danes o ženjalno izvršenem sleparijem načrtu, kakršni se posrečijo le razpisanim mednarodnim sleparjem. Zasnova ga je znani verižnik in kupčevalec v ljubljani v Ljubljani, Karel Smuc, o katerem sedaj ni nobenega sledu, dočim sta bila njegova sokrivca aretirana. Smuc je odšel namreč v najkritičnejšem trenutku v Novo mesto, prodal tam neki ponarejen ček, glaseč se na 65.000 lir, za 620.000 K in se potem v zasmeh vsem našim policijskim oblastim, s katerimi je imel že ponovno opravka, ne da bi mu bilo mogel do živega, odpeljati v vroče Ljubljane in neznano kam izginiti. Tako je ostala njegova silno tajinstvena sleparija še precej nepojasnjena.

Pred poldrugim letom je bil v tiskarici «Dino Coen» v Milanu, kjer se tiskajo blankete za čeke, ukraden en zvezek blanketov. Formulirari pa se niso bili popolnoma izdelani in so manjkali zlasti oni tajni znaki, po katerih je mogoče ločiti pristne čeke od nepristnih. Nekaj tistih čekov si je znal pribaviti tudi «trgovca» Karel Smuc. Kako je prišel do njih, seveda ni mogoče dognati, ker je zbežal. Štiri take čeke v skupni vrednosti 150 tisoč lir, je sklenil Smuc za vsako ceno trgoviti. Kot prebrisan lisjak je do največjih podrobnosti izdelal načrt in si poskrbel primerne sodrudnike, ker je sam v Ljubljani preveč razupit in so mu bili detektivni vedno za petami. Bila sta to šestletni trgovski potnik Albert Besednjak in njegov brat Ivan Besednjak, mlazarski pomočnik, oba iz Trsta.

Albert si sam ni upal prodati nepristnih in ukradenih čekov, povabil pa je zato dogovorno s Smucem svojega brata Ivana iz Trsta v Ljubljano in mu namignil, da bosta imela lahko svojo hišo v Ljubljani, ako se posreči prodaja čekov. Ivan Besednjak je takoj po svojem prihodu dobil ime «Domenico d' Agostino», trgovec s sifvami. Smuc mu je poskrbel ponarejen potni list in mu zabilca, da mora vedno govoriti samo italijanski in češ, da je na potu v Bosno. Naučil ga je tudi, da je znal ime Domenico d' Agostino podpisati ravno tako, kakor je bilo na potnem listu. Nato mu je izročil 4 ponarejene čeke «Banke commerciale di Genova» po 20.000, 50.000, 40.000 in 30.000 lir. Posredovanje za prodajo je prevzel begunec Anton Trpin. Ta je prodal dne 27. oktobra 1922 dva čeka po 30.000 in 50.000 lir Slov. eskomptni banki, ki pa jih ni hotela realizirati, ker ni imela dovolj denarja na razpolago. Služajno pa se je nahajal takrat v banki tržaški trgovec Domenico Modatti, ki je takoj kupil oba čeka za 715.000 K, ostala dva čeka pa je potom posredovanja dobil lastnik krednitnice, Milan Šubelj, od ravnatelja krajinskega zavoda Reicha za 812 tisoč kron.

S tem so bili vsi štirje ponarejeni čeki srečno prodani in Ivan Besednjak je ves vesel odšel Trpinu krasno provizijo 147.000 K, dočim je spravil sam 1 milijon 380 tisoč K. Velika provizija je Trpina silno presenetila in je zato pričel dvomiti o poštenosti kupčije oz. pristnosti čekov. Svojo sumnjo in razveseljeni dogodek je pojasnil celo nekemu detektivu, Ivanu Besednjaku, ki je imel polne žepce denarja, pa so medtem pričele pojti čudne misli po glavi. Očividno se je hotel polastiti sam vsega denarja in spehariti Smuca in svojega brata za botati plen in se je odpeljal z njim v Trst. Na potu proti Rakeku sta ga ustavila carnik Slavko Rudež in financar Martin Popolovec, izvršila preiskavo, mu zaplenila ves denar in ga odpeljala v Maribor, kjer je bil kaznovan od carinskih oblasti na 19 mesecev zapor. Zaman je Ivan ponujal uradnim organoma 100.000 Din nagrade, ako ga spustita čez mejo. Mesto po sive v Bosno je moral končno «Domenico d' Agostino» v zapor, kamor mu je sledil takoj tudi njegov starejši brat Albert, dočim je bil glavni krivec Smuc, ko je zvedel za katastrofo, še tako predrzen, da je v Novem mestu prodal Eskomptni banki sam še peti ponarejeni ček za 65.000 lir in sicer za 620.000 K. Ker pa je imela banka na razpolago samo pol milijona, se je zadovoljil tudi

z 60 «stotico» in z njo pobegniti brez sledu.

Tako Albert kakor tudi Ivan Besednjak sta odločno zanikala krivdo. Videti jima je bilo, da sta se dobro naučila svoje zagovore, a sta se kljub temu ponovno vjela v past. Albert je skušal celo iz zapora dati svojemu bratu pismena navodila, a je sodnija pisma prestrigla. Odločno trdita, da nista imela niti pojma o nepristnosti čekov. Kritičnim vprašanjem senatnega predsednika pa sta se jako nerodno skušala izogniti in prišla pri tem ponovno v taka protislovja, da sta morala končno vse priznati. Izpovedbe prič so še podkrepile navedbe obtožnice in pojasnile še razne zanimive prizore pred izvršitvijo premetene sleparije.

(Razprava od pol 11. zvečer se ni bila končana. Ako dobimo poročilo o sodbi se pred zaključkom lista, jo objavimo na 1. strani med najnovejšimi vestmi. Ured.)

CELJSKA POROTA.

Celje, 7. marca.

Smrtna obsodba.

Pred poroto se je zagovarjal danes 59letni posestnik Ivan Pilih iz Dramelj. Dne 7. decembra sta sedela zakonska Miha in Marija Podkrajšek pri peči, obrnjena drug proti drugemu in sta delala računski zaključek. Naenkrat je počil v smeri iz okna skozi šipo strel. Miha Podkrajšek je še zakričal: «Kaj pa je neki to!», nakar pa se je zgrudil mrtev na tla. Kroglja mu je šla skozi desno uho skozi glavo. Sele po 6 dneh so izsledili orožniki merilca v osebi Ivana Piliha. Ta je novembra prodal Podkrajšku polovnjak vina, nekaj dni pozneje pa je delal z njim obračun. Pozneje se je Pilih po tožil Podkrajškovi ženi, češ: «Glej, kaj dela tvoj mož z menoj. Odteljal si je pri obračunu moj dolg radi zapitka!». Ko mu je ona odvrnila, da je odteljal upravičen, jo je zavrnil: «Saj mu tako ne bo dolgo nucalo.» Iz jeze se je sklenil nad Podkrajškom maščevati in ga je potem tudi v resnici ustrelil.

Porotniki so soglasno potrdili vprašanje glede umora, nakar je bil Pilih obsojen v smrt na vešalih. Sprejel je obsodbo popolnoma hladnokrvno.

Vžitkarjeva usoda.

Popoldne je bila razprava proti 20letnemu Ivanu Vizjaku iz Pečovja pri Teharju radi umora Josipa Krajskega, dobro znanega tudi v celjskih trgovskih krogih.

Josip Krajsšek, očim obdolženčevega očeta Martina Vizjaka je imel zgovoren dosmrten vžitek v hiši zakoncev. Zadržane čase pa je nastal med njim in zakoncem Vizjak prepri. Vizjakovi so z njim ravnali vsak dan bolj surovo, najhujši pa je bil Ivan. Krajsšek je moral sodnim potom uveljaviti svoje pravice. To in pa neprestane Krajskove pritožbe napram sorodnikom radi grdega ravnanja, je Ivana silno togotilo. In ko je zvedel, da je starček celo izrazil bojazan, da ga bodo ubili, ga je sklenil fakično usmrtiti. V noči od 25. na 26. januarja je vdrl v Krajskovo sobo s sekuro v roki in starčku razkral glavo. Porotniki so soglasno potrdili vprašanje glede zavratnega umora, nakar je bil Vizjak z ozirom na mladoletnost obsojen na 15 let težke ječe.

MARIBORSKA POROTA.

Usoda gostilničarja.

Maribor, 7. marca.

Današnja poroto so pričeli z razpravo proti mladoletnima pretepačema Francu Mešku in Stefanu Rozini, ki sta lansko jesen v gostilni Leopolda Vidoviča na Meljskem vrhu pri Mariboru popivala z večjo družbo drugih fantov. Fantje so se začeli prepirati radi izvrševanja neke tesarske obrti, pa so ta prepir kmalu prenesli na cesto, kjer se je pričel splošen pokol. Eden je dobil po glavi, drugi je že letel po cepe, tretji je vrgel kamen, da je kmalu eden obležal, četrti je dobil s palico po desni roki in odšel z bojščica z zlomljeno lehtnico. V mesarskem klanju se je sukul tudi neki Pijan, za katerega se je posebno bala gostilničarjeva hčerka, ki je zato poklicala očeta Vidoviča na pomoč. Vidovič je pograbil bikovko in delal red. Svojo vneto pa je drago poplačal. Stefan Rozina je imel pripravljen odprt nož in ga je radevolje

posodil Francu Mešku, ki jo je pravkar skupil z bikovko. Meško se je z odprtim nožem zakadil proti Vidoviču in ga sunil z nožem naravnost v levo oko. Čez par dni so morali Vidoviču levo oko v mariborski bolnici odstraniti.

Fran Meško je dobil pri današnji razpravi 18 mesecev, Stefan Možina pa eno leto, poleg tega pa mora plačati Vidoviču oko, kar ga bo stalo 10.000 K.

Zil duh pokvarjene žene.

V jeseni 1921 je poročil kmečki sin Ivan Hauli v Tolstem vrhu Ivano Rečnikovo, ki je bila na slabem glasu. Mlada bi bila rada zagospodarila, stara pa posestva nista hotela izročiti, posebno oče Andrej Hauli ni hotel postati prevžitkar. In v poprej mirnem Haulijevem domu so se pričeli prepri. Mati se je nagibala k sinu in tako se je obrnil ves srd mladih dveh je proti očetu. Posebno mlada žena, obdolženka Ivana Hauli, je vedno hujškala sina proti očetu, ker ni hotel izročiti posestva. Stari se je moral končno umakniti k tujim ljudem. Koncem januarja lanskega leta se je vrnil zopet domov. Čez dva dni pa sta ga baje našli Ivana Hauli-snaha in umobolna hči obešenega. Ivana Hauli pravi, da je odrezala vrv in tast je padel izpod trama na slamo, kjer so ga potem našli orožniki. Orožniki so sodišču sporočili, da se je rajnik obesil vsled družinskih razmer in tako zadevo sploh niso dalje preiskovali.

Mlada zakonca sta sedaj dobila zaželjeno posestvo, začela sta pijačevati in zapravljati in sta končno posestvo prodala. Zanimarila sta tudi obubožano mater - vžitkarico in ta je zapuščena v svoji užaljenosti 10 mesecev po usodni noči odkrila tajnost nesrečnega večera, ko je izdahnil njen mož. Dan poprej ji je snaha - obdolženka pri luščeni bučnega semena razlagala, kako treba usmrtiti človeka, da se ne poznajo sledovi: Spočemu je baje treba oviti ruto krog vratu in zadrgniti, da se zadušil. Zločinska ženska je še pristavila: «Mati, jutri popoldne ob treh bo oče mrtev tu na klopi.»

Zvočer so se skupaj večerjali, potem pa je šla ona spat v kuhinjo, ki jo je snaha zaklenila, stari Andrej Hauli pa je ležal v sosedni sobi. Okrog 11. ure ponoči je slišala, kako je stari zarohnel: «Ti hudčič boš mene zadavil!», po kratkem ropotu sta dva odšla iz hiše, kamor sta se vrnila šele čez pol ure. Starica ni mogla iz zaklenjene kuhinje, mislila pa si je takoj, da sta se mlada lotila moza. Zjutraj je vprašala po možu, katerega je pa videla še le popoldne, ko so ga prinesli iz skednja. Povod h krvavemu delanju pa je bil najbrž ta, da sta hotela obdolženca dobiti od očeta tudi denar, ker je ravno dva dni pred smrtjo prodal nekaj lesa. Takrat se je izrazila obdolženka napram neki prič: da bo hudčič menda ves les požrl. Obtožnica domneva, da sta obdolženca rajnkoga po zadavljenju spravila na skedenj, kjer sta ga nato obesila, da bi s tem izbrisala sledove zločina.

Obtožnica sta krivdo tajila naprej tudi pri razpravi. Zagovornik pa je trdil, da je Hauli slaboumen in je predlagal, naj ga psihatri preiščejo, čemur je sodišče ugodilo in razpravo odložilo.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra». Odgovorni urednik Fr. Brozovič. Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Mali oglasi

stanje do 20 besedi Din. 5—, vsakih naslednjih 5 besedi 1 Din. — Trgovski oglasi, dopisovanje, nepremične do 20 besedi 6 Din., vsakih naslednjih 5 besedi 2 Din. — Plača se naprej. (Lahko tudi v zvezkih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priloženo zvezka za odgovor.

Službe

Blagajničarka,
dobro izveščana, se sprejme v večjo restavracijo v Ljubljani. Naslov pove uprava «Jutra». 817

Društveni tajnik
dobro versiran, za celodnevno zaposlenje se išče. Ponudbe pod «Tajnik» na upravištvu «Jutra». 813

Sprejemem učenke 815
v trgovino z mešanim blagom v Ljubljani, brez vse oskrbe. Ozira se samo na osebe po nudi. Naslov v upravi «Jutra»

Trgovski pomočnik,
sprejema, masofabrikant in železničar, ki govori slovenski, hrvaški in nemški jezik, z lepimi izpričevani, odslužil je vojake, išče službo. Cenjene ponudbe na Ivan Šmarje, Ljubljana. 818

Čevljarjski pomočniki,
dobri, se iščejo v trajno delo. Zglasi se je pri Lovru Dolžau, Britof pri Kranju. 812

Dobra strojepiska
vešta tudi vseh pisarniških del, išče dopoldanski ali popoldanski ur. Ponudbe pod «Dobra 1478». 788

Dama
v štiridesetih letih, državna upokojenka, želi skupno gospodarstvo s starejšim, bolj s m gospodom, eventualno bi šla tudi za gospodinja. Pismene ponudbe pod «A. K.», Maribor, Sodna ulica 26/1., vrata 9. 798

Kupuje
Več 1000 728
korenčenih trt, rep. portolis, se kupi. Prodajalec naj se zgleda na naslov, Frano Kerin, Krško 22.

Dobro ohranjeno kolo
se kupi. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Kolo». 805a

Petrolejske vrče
z ali brez zbojev in železne larele kupujemo v vsaki množini, Hrovat & Komp., Ljubljana, Vegova ulica 6. 791

Prodaja

Vozilek, 819
enovprežni, na vzmeteh (zapravljivček) se prodaja Oglejda se v hotelu «Soba».

Damski plašč, 814
pomladni, moderen, obleka za dom (Schlafröck) in dva para belih, platenih, nizkih č. v. ljev št. 37 in 38. Vse čisto novo. Naslov v upravi «Jutra».

Poceni se prodaj:
Miza, stoli, stojalo za obleke in dežulke, prt, pečka na petrolej, damski plašč in črna obleka, desnik in nekaj otroške obleke za sedem let staro deklico. Ljubljana, Gospodarskega cesta 12/1. 818

Parna žaga, 806
50 PS., v nabogatejšem gondlem kraju Slovenije, tik ob železnici, naprodaj. Tonaževni dopisi pod «Dobra bodočnost» na upravo «Jutra».

Seno, konja in oizo
prodaja mesar Julius, Sv. Petra cesta 70. 787

Novi ameriški pisalni stroj
naprodaj. Priložnostna cena 22.000 K. Maribor, Aleksandrova 11/1. 748

Hiša 796
ter zraven njiva v lepem in prometnem trgu na Spodnjem Štajerskem se odia takoj v nazem. V hiši je velik trgovski lokal brez opreme, dve sobi, kuhinja, dve krambi in dve kleti. Lokal je primeren za trgovca ali obrtnika. Najemniški pogoji ugodni. Naslov v upravi «Jutra».

Enodružinska hiša,
hiša, z vrtom, v predmestju v Ljubljani, se prodaja. Dopis na Franjo Trupe, Stefanova ulica št. 6 v Mariboru. 811

Lepa zidana hiša,
prostorna, pripravna za vsako obrt, s hlevi in gospodarskim poslopjem, zraven vrt, par parcel njiv in kolektivne, v lepem industrijskem trgu na Štajerskem, se radi preselitve poceni prodaja. Naslov pove uprava «Jutra».

Lotari

Gostilno ali trgovino,
dobro idobro, vzajem takoj v nazem ali pa tudi lepo gospodarsko posestvo na več let. Ponudbe na upravištvu «Jutra» pod šifro «Spomlad 802».

Velika delavnica
in lokal v Ljubljani 7, se odda v nazem. Vprašati je pri Karolu Pečovniku v Soštanjcu. 795

Vinski veletrgovci
Prodaja se radi preselitve v inozemstvo krasna vinska klet s inventarjem ter z nedovrženim nadstropjem na glavnem trgu Ormoča, tozaj v neposredni bližini Ljubljanske goric. Zelo pripraven kot filijalka vinskih veletrgovcev iz Kranjske. Informacije daje Stanko Grivec, Ormoč 785

Meblrano sobo 816
s separatnim vhodom, išče se dalj časa trgovec. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Trgovec»

Dopisovanje
Mladentč, 802
star 24 let, v državni službi, želi znanja v mlajšo gospodino v svrhu poznejše ženitve. Resne ponudbe s sliko pod «Nagelček» na upravo «Jutra».

Mlad, akademsko izobražen fant,
uračnik, išče v svrhu korespondiranja lepo gospodino. Ženitev ni vključena. Naslov v upravi «Jutra» pod «Srečen čas». 799

Dopisovanje 820
z inteligentnimi gospodičami od starosti 16 do 24 let, želi ljubo štirje gospodje. Pisma naj se naslovijo poštnolebno: Pristava pod šifro «Gezor, Zveko, Varujan, Bokana».

Pozor! Cene nizke!
Oglejte si veliko zalogo otroških vozikov, drokoles, motorčkov, živalskih strojev in pnevmatik. «Tribuna» tovarna dvojkoles in otroških vozikov. Ljubljana, Karlovska cesta 4. 790

Kupujte nove knjige

Tiskovne zadruge v Ljubljani:

- Ivo Šorli, Otrimurof. Mladinska povest s slikami. Broš. Din 16—, vezana Din 21—, po pošti Din 1-25 več.
- Andrejev, Povest o sedmih oboženih. Broš. Din 15—, po pošti Din 1-50 več.
- Jos. Jurčića Zbrani spisi, III. sv. Uredil dr. Iv. Prijatelj. Broš. Din 30—, po pošti Din 2-50 več.
- Šrug, Jutri. Povest. Broš. Din 10—, vez. Din 15—, po pošti Din 1-50 več.
- Slankiewicz, Z ognjem in mečem. Zagovorinska povest s slikami, 1-4 snopič. Din 28—, s poštnino Din 30—.
- Shakespeare-Zupančič, Othello. Broš. Din 19—, po pošti Din 1-25 več.
- Moik, Jugoslavija. II. del, I. snopič. Broš. Din 21—, po pošti Din 1-50 več.
- Hobhouse, Liberalizem. Broš. Din 25—, po pošti Din 1-25 več.

Knjige se naročajo pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica št. 54.

TRGOVŠKE KNJIGE

IZDELUJE

PO NAROČILU

DELNIŠKA TISKARNA D.D.

V LJUBLJANI